

et za koristi delavskega
judstva. Delavci so opr-
avičeni do vsega, kar pro-
ducirajo.

This paper is devoted to
the interests of the work-
ing class. Workers are
entitled to all what they
produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. St., Chicago, Ill.

Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE
na številko v oklepaju, ki
se nahaja poleg vsakega
naslova, priljublje-
nega spodaj ali na
ovitku. Ako je (548)
številka
tedaj vam s prihodnjo šte-
vilko našega lista poteče
naročnina. Prosim, po-
novite jo takoj.

ŠTEV. (NO.) 547.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 5. MARČA, (MARCH 5th) 1918.

LETO (VOL.) XIII.

Poziv Ameriški socialistični stranki.

Češka socialistična zveza v Zedinjenih drža-
vah je storila važen korak: Pozvala je "svojega
tanjika, naj predloži Socialist Party of America
spomenico, s katero se zahteva, da spremeni sta-
lišče, na katero se je bilo postavila na konvenciji
v St. Louisu.

Ta spomenica se glasi:

Socialistični stranki v Ameriki!

Češki oddelek Socialistične stranke v Ame-
riki smatra za svojo socialistično dolžnost, da
povzdigne v tem času svoj glas in pozove Sociali-
stično stranko v Ameriki, naj v tej težki uri borbe
za demokratič, načela v življenju narodov izpreme
ni svoje stališče z ozirom na to vojno in naj se po
zgledu delavskih strank v zavezniških deželah po-
stavi na stran svoje dežele.

Češki oddelek Socialistične stranke in češko
organizirano delavstvo v Ameriki sploh je od za-
četka vojne gojilo tople simpatije do delavskih
strank v zavezniških deželah, odobravajoče njih
vojno stališče. Češki socialistični oddelek v Ame-
riki je pozdravil resni glas te dežele, ko je po iz-
bruhu ruske revolucije vstala kakor v slutnji
težke dobe, ki prihaja za rusko ljudstvo, da se
postavi na stran mlade ruske demokracije in ta-
ko zagotovi zmago ruskega ljudstva. Češki odde-
lek se je tudi z veliko večino glasov postavil pro-
ti znani resoluciji socialistične konvencije v St.
Louisu in tako načeloma izrazil svoj različen na-
zor glede na sodobno vojno.

Češki oddelek poziva Socialistično stranko,
naj opusti to stališče, kajti razvoj ruskih dogod-
kov je nepreporno dokazal njega nevzdržnost in
zmoto tendence, ki se zlasti izraža v sledečih na-
zori: "It is not a war against the militarist re-
gime of the Central powers" — "It is not a war
to advance the cause of democracy in Europe." —
"In all modern history there has been no war
more unjustifiable than the war in which we are
about to engage."

Vedno smo stali na stališču angleškega so-
druga Hyndmanna, ki je izjavil: "Zmaga Nemčije
je poraz nemškega socializma," in čutili smo,
da je naša prava socialistična dolžnost pomagati
z vsemi močmi do poraza tega nemškega mili-
tarizma. Kakor je Karl Marx svojčas klical:
"Razbite caristično Rusijo!" — tako in z večjo
pravico kličemo danes mi: "Razbite militaristično
Nemčijo! Razbite za življenje nesposobno in last-
ne narode dušeečo Avstrijo, to trajno grožnjo za
demokracijo in socializem!"

Češki proletarijat je kakor nihče drugi na
svetu spoznal značaj nemškega militarizma, zna-
čaj nemških vladajočih slojev. Na milijone naše-
ga ljudstva trpi stoletja pod tem strašnim reži-
mom. Zato se je balo za rusko revolucijo od nje-
nega začetka. Češar se je balo, to je strašna re-
snica danes, ko je ruska revolucija izročena na
milost in nemilost militaristični kasti Nemčije in
ko grozi — tudi če se sklene navidezno mir — tej
revoluciji in z njo demokraciji vsega sveta ne-
varnost strašnega poraza. Vpričo brezmočne ne-
gibnosti nemške socialne demokracije se ne usta-
vi nemška cesarska vlada, dokler ne vrne Rusi-
ji stare in grozne carske reakcije.

Slutili smo ta žalostni konec mi, ki poznamo
nemško-avstrijsko reakcijo. Zato se je tudi če-
ška socialna demokracija v stari domovini kljub
zatiranju in veliki nevarnosti odločno postavila
na stran Rusije. Češka socialna demokracija je
bila v prvi vrsti tista, ki je sestavila iz svojih yje-
tnikov, ki so se bili na tisoče prostovoljno iz vrst
avstro-ogrske armade vdajali Rusom, revolucio-
narno češko-slovaško armado, ne le da doseže po-
polno samostojnost svojega od Avstro Ogrske za-
tirane naroda, ampak tudi za obrambo ruske
revolucije, za katero je in bo junaško prelivala
svojo delavsko kri.

Smatramo za svojo socialistično dolžnost re-
sno pozvati socialistično stranko v Zedinjenih
državah, naj se vsaj sedaj v interesu ubijane Rusi-
je, v interesu tako težko ogrožene demokracije po-
stavi na resno in potrebo življenja vpoštevajoče
stališče v tej prevažni zgodovinski dobi. Ali naj
mine velika revolucija, ki koraka po svetu, ne da
bi znač proletarijat te dežele poseči vanjo kot de-
lujoča in napredna sila?

Že dlje časa opažamo, da opuščajo tudi naj-
vplivnejše osebe v stranki polagoma a trajno sta-
lišče st. louske konvencije. Le gotova vrsta re-
akcije je to, ki brani stranki nastopiti novo pot.
Le častna odločnost bo, če prizna Socialistična
stranka v Ameriki odkritosrečno novo stališče, a
tako, da bo ustrezalo interesom te stranke, in-
teresom socializma, interesom demokratskega sve-
ta sploh.

S popolno resnostjo svojega socialističnega
glasu zahtevamo, naj se Socialist Party v Ame-
riki izjavi za vojno proti centralnim silam, naj po-
da tej republiki vso svojo lojalno pomoč in pod-
poro proti zunanjemu in notranjemu sovražniku
povsod, kjer trpe na kakršnikoli način socialni in
demokratski interesi te dežele.

Češko socialistično delavstvo je vedno trdno
stalo na tem stališču in vztraja na njem. V vojni
narodov, ki se je prelevila v največjo revolucijo

trpečega ljudstva, gremo s svojim ameriškim na-
rodom za velikim ciljem boljše bodočnosti. Nem-
ški militarizem mora biti uničen, that the world
must be made safe for socialism and democracy."

Chicago, dne 25. februarja.

Podpisi: Jos. Martinek, Vojta Beneš, Karel
Teringer, Jozep Jenik, Frank Živný, Stěpán Skla-
la, Karel Pintner, L. Cimler, J. Novotná, F. Běláček,
Fr. V. Stuehal, Ant. Svoboda, Tony Novotný, Jo-
sef Novák, K. Šrettr, E. Horák, Fr. Horn, M. Mar-
tínková, Jan Juppá, Fr. Brošta, Fr. Hlaváček, A.
V. Veselý, K. Glaser, Fr. H. Gruener.

Med podpisi nahajamo imena posameznih so-
drugov, ki so svojčas stali na stališču st. louske
konvencije. Da spoznavajo sedaj potrebo druge
taktike, je posledica izkušnje, ki jim brani, da
bi se držali tega, kar spoznavajo sedaj sami za
zmoto. Priznati zmoto in jo popraviti, je pošte-
no. Tistim posameznim češkim sodrugom, ki so
tako storili, služi to le na čast.

Uredništvo "Proletarea" se popolnoma stri-
nja z vodilno mislijo češke spomenice, katere duh
se popolnoma vjema z našimi nazori in z našo pisa-
vo. Značaj nemškega in avstrijskega militarizma
in imperializma nam je bil jasen od vsega začet-
ka in po tem smo tudi prav od začetka vojne ura-
navali svojo pisavo. Češki sodrugi se malo moti-
jo, rekoči, da je spoznal češki proletarijat ta zna-
čaj kakor nihče drugi na svetu ne. V šoli tega
bridkega spoznavanja so bili slovenski, hrvaški in
srbski delavci njih tovariši; izkušnje jugoslovans-
kega proletariata niso bile nič milejše od čeških.
Z ljudsko krvjo poskropljeni tlak v Ljubljani, v
Trstu, kjer so puške avstrijske soldateske ubijale
nedolžne žrtve, socialistični procesi še iz Železni-
karjeve dobe, ko je bila brezvestnim sodnikom
malenkost prisoditi osem, deset let težke ječe na
podlagi očitno krivega pričanja, vojaški pogromi
na Hrvaškem v Pejačevićevi dobi, Kheuenov režim
čuvarjev absolutističnega komisarjatu, podprt s per-
manentnimi visilicami, so le nekatera poglavja iz
groznega romana socialnega in narodnega zatira-
nja Jugoslovanov; tisoč persekucij je moralo na-
šem proletariatu v glavo vteptati pravo spozna-
nje nemško-avstro-ogrske avtokracije.

Zato smo tudi od začetka vojne razumeli,
kakšna nevarnost bi zadela demokracijo vsega
sveta; ako bi zmagala ta zločinska despotija. Zla-
sti odkar se je Rusija otresla carizma, je postal
dvojni srednjeevropski kajzerizem najstrašnejša
grožnja vsemu demokratskemu svetu.

Ko je Amerika vstopila v vojno, nam torej ni-
ti trenotek ni moglo biti dvomljivo, kakšna mora
biti taktika socializma. Zato smo predložili kon-
venciji v St. Louisu svojo posebno izjavo, ki je
bila plod naših izkušenj in našega prepričanja.

Večina konvencije je takrat sklenila druga-
če in večina članstva — kolikor se ga je namreč
udeležilo splošnega glasovanja — je potrdila st.
lousko resolucijo.

Bili bi brez vesti, če bi se bili takrat pod-
vrgli izjavi, ki je bila po našem najgloblješem
prepričanju zgrešena. Če smo nadalje vztrajali na
stališču svoje izjave in po tem uravnavali svojo
taktiko, nam je eto diktralni faktični položaj v
Evropi, ki je v prvi vrsti merodajen za to vojno.
In zdaj prihaja iz vrst čeških sodrugov klic, ki
poziva stranko, naj se postavi na drugo stališče,
na tisto, ki smo ga mi od začetka smatrali za pravo.

Želeli bi, da bi bil ta klic uspešen! Ne le
Socialistična stranka v Ameriki, ampak demokra-
cija in socializem vsega sveta bi od tega imela ko-
rist.

Vsak čitatelj našega lista, ki ne goji pred-
sodkov, mora priznati, da nismo nikdar lahko-
umno obsojali. Celotna nagibe načelnega nasprotnika
skušamo spoznavati, da moremo razumeti njego-
va dejanja. Tembolj smo se vedno trudili, da bi
dobili prave pojme o onih, ki imajo navsezadnje
enake cilje z nami, pa se ločijo od nas v taktič-
nih vprašanjih.

Nismo se zelo čudili večini ameriških sodru-
gov, da si niso mogli ustvariti pravega mnenja
o vojni. Evropske razmere so jim neznane, kakor
so bile večini izmed nas neznane ameriške raz-
mere, dokler nismo sami prišli vanje. Kdor pa
ne pozna splošnega političnega položaja v Ev-
ropi, ondodnih posebnih narodnih, gospodarskih
in socialnih vprašanj, tudi ne more imeti jasnega
vpogleda v komplicirane vzroke te vojne, v bivi-
stvene razlike med posameznimi deželami in v
neizogibne posledice, ki jih mora prinesiti zma-
ga ene ali druge stranke.

Konvencija v St. Louisu je bila sklicana na-
gloma, in v tedanjih razmerah ni bilo to le nagli-
ca, temveč prenapetost. Sklicatelji so mislili,
da zadostujejo splošna socialistična načela za
sklepanje o najvažnejših vprašanjih taktike. Kdo,
ki je prej ni poznal, se je mogel v par dneh se-
znanih z Evropo in z vso zamotano mrežo njenih
vprašanj? Kdo, zlasti če je prišel z gorečo paci-
fistični strastjo v St. Louis, si je mogel predlo-

žiti vprašanje, kakšne praktične posledice bo
imel enostavni protivojni sklep, in kdo si je mo-
gel v tako kratkem času konstruirati vsestranski
odgovor na to vprašanje?

Konvencija v St. Louisu torej ni imela ne do-
volj široke, ne dovolj trdne podlage. Resolucija
njene večine je bila veliko bolj delo sreč, kakor
delo intelekta. In to je povzročilo temeljno zmoto.

Od st. louske konvencije je minulo toliko ča-
sa, da si je o pomenu njene resolucije danes mo-
goče napraviti dovolj jasno sodbo. Kajti ta doba,
četudi šteje le na mesece, je bila polna velikih
usodopolnih dogodkov.

Važno je, kako so se razvijale stvari v Nem-
čiji. V zvezi centralnih sil je ta dežela najmero-
dajnejša. Tudi če so njene zaveznice že davno
lahko spoznale, da so le po imenu zaveznice, v
resnici pa vjeticne, niso dovolj močne, da bi se
rešile ruske hegemonije. Turška in bolgarska
vlada sploh ne štejeta v teh rečeh; avstrijskemu
grofu Cerninu je pa sicer dovoljeno deklamirati,
ali o samostojnih dejanjih Avstrije ni govora.

Nemčija kot vodilna sila "Centralne Evrope"
je pa v tej dobi jasno dokazala, da ni od nje pri-
čakovati drugačnega kakor "nemškega" miru vse
dotlej, dokler ne bo ostalemu svetu mogoče, da
jo prisili na demokratičen mir.

Lepa je misel, da naj bi se tak mir dosegel
s pogajanjem. Ampak kdor danes še verjame, da
je mogoče na tak način doseči pošten mir s kaj-
zersko Nemčijo, mu moramo odločno odrekat vsa-
ko sposobnost za veliko politično delo in za vo-
dstvo stranke, kakršna bi morala biti socialistična.

Ako bi bila Nemčija imela le nekoliko volje
za tak mir, bi ga bila že davna lahko dosegla.
Nima ga, ker ga ni hotela. Mir, za katerim gre,
je mir nemškega imperializma.

Ponovno je bila Nemčija vprašana, kakšni
so njeni vojni cilji. Kdo nam jih more povedati
po avtentičnih besedah kateregakoli nemškega
državnika? Ne ena od kajzerjevih uradnih osebn-
osti ne da odgovora na to vprašanje.

Od zavezničkov smo slišali tak odgovor več
kakor enkrat. Slišali smo ga, ko se nismo mogli
strinjati z njim; slišali smo ga, ko je še gospod
Nikolaj Romanov sedel na ruskem prestolu in je
njegov ministrski predsednik obljuboval Rusom
Carigrad. Slišali smo italijanske zahteve, ki so
obsegale ogromne kose jugoslovanskih dežel. Ali
opažali smo trdi, kako se je to izpremenilo pod
dvojnimi vplivom: Vsled ruske revolucije in vsled
vstopa Amerike v vojno. Zadnji govori Lloyd
George v Londonu in predsednika Wilsona v
Washingtonu dajejo jasno sliko resnišne demo-
kratičnih zahtev, ki jih načeloma lahko podpiše
vsak socialist.

Nasprotno pa ni nobenega količjak določene-
ga odgovora od Nemčije.

Zakaj ne?

Vprašajte se, zakaj ne!

Zakaj ne bi mogla Nemčija toliko povedati,
kolikor so povedali zavezniki, če ne bi imela za-
hrbitnih namenov?

Bethmann Hollweg ni prišel z besedo na dan.
Hertling ne daje jasnega odgovora. Za ta molk
pa ni in ne more biti druge razlage, kakor ta,
da ima Nemčija namene, ki jih ne sme priznati, če
noče vpričo vsega sveta pokazati imperialistične-
ga značaja svojih ciljev.

Nemčija bi sprejela pogajanje; to je verjet-
no. Ali pred pogajanjem mora biti znana vsaj
principielna podlaga, na kateri bi se moglo po-
gajanje voditi. Te pa ni. To se pravi: Nemčija bi
se šla pogajati v nadi, da bi za zeleno mizo izsilila
imperialistične zahteve. Če ne bi dosegla tega, je
logično, da bi nadaljevala vojno. Doba pogajanja
bi bila zanjo le odmor in prilika za nove mili-
taristične priprave.

Zahteva pogajanj brez preložitnih garancij je
do dobrega diskreditirana in kompromitirana
vsled strašnih ruskih izkušenj.

Ni li Nemčija v Brest Litovsku priznala vseh
načel, ki jih je razlagala ruska revolucija? Vse
je bilo lepo, dokler se je načeloma govorilo o
načelih. Vse se je izpremenilo, ko se je začelo prak-
tično govoriti.

Zakaj pa niso Rusi hoteli podpisati miru?
Sami so povedali: Ker je bil mir, ki ga je Nem-
čija zahtevala, imperialističen in aneksionističen.

Kateri otrok more izza te izkušnje še verjeti,
da bi bil mir, ki ga hoče Nemčija skleniti z za-
vezniki, drugačen?

Ameriška socialistična stranka je pa vendar
tudi sama zahtevala demokratičen in pravičen
mir. Mislija je, da ga je mogoče doseči s konfe-
rencami. Zdaj mora videti, da to ni mogoče. To-
rej ostane le en izhod: Doseči ga je treba z me-
čem. Nemška puška se ne umakne lepim besed-
dam. Umaknila se bo le močnejši puški. Ustvariti
to boljšo puško je tudi naloga socializma.

Pustimo za trenotek zapadna, balkanska in
ostala vprašanja izpred oči. Pa vprašajmo: Kaj
je danes največji praktični problem mednarod-
nega socializma?

Brez težave se na to lahko odgovori: Usoda
ruske revolucije.

Kaj je bilo, da je napolnilo čra vsega za-
vednega proletariata z nepopisnim veseljem, ko
je brzjavna iskra raznesla vest o ruski revolu-
ciji?

Bilo je čuvstvo in zavest, da ne gre le za no-
tranje vprašanje posamezne dežele, ampak da se
je demokraciji vsega sveta prodrla najtrša lu-
pina, da so se socializmu ustvarili popolnoma no-
vi pogoji. Rusi sami so to dobro vedeli. V svo-
jih manifestih so klicali proletariatu vseh dežel,
da gre za skupno stvar. In če so v prvi vrsti
apelirali na delavstvo centralnih držav, je to
znamenje, da so vedeli, odkod preti največja ne-
varnost.

Zmaga ruske revolucije je bila zadeva vsega
proletariata. Ali ni ravno tako s porazom ruske
revolucije? Veselili smo se, ko so se Rusi veselili
svoje zmage. Ni li njihovo žalovanje naše žalo-
vanje?

Toda nič ni opravljeno s tem, ako si raztrga-
mo obleko in posujemo glave s pepelom po zgle-
du starih Židov. Kakršnekoli so bile njih zmote,
resnica ostane, da so se Rusi v svojih heroičnih
poizkusih žrtvovali za delavski razred vsega sve-
ta. V svojem boju so porazeni. Če ostane pri tem
porazu, smo porazeni vsi. Kajzerizem ne kleči le
na prsih Rusije; njegova železna peta se hoče
postaviti demokraciji vsega sveta na tilnik. Če
ne bo Rusija rešena, smo v nevarnosti avtokra-
cije vsi.

Rusija, opešana, izkrvavljena, se ne more re-
šiti sama. Žrtvovala se je za demokracijo sveta.
Ni li ta demokracija sedaj dolžna, da ji pomaga
— ne le zaradi Rusije, ampak zaradi same sebe?

Toda pomagati ni zdaj mogoče s konferen-
cami in pogajanj. V Brest Litovsku se je poka-
zala brezuspešnost te metode. Danes mora biti
vsakomur jasno, da odneha kajzerska Nemčija le
tedaj od svojih imperialističnih namenov, če bo
prisiljena na to. Prisiliti pa je ni moči drugače,
kakor da se premaga njen militarizem.

Kaj ima pričakovati socializem, ako zmaga
Nemčija ali pa če se sklene z njo slaboten kom-
promis?

Med mirovnimi pogoji, ki jih nalaga Rusiji,
je ta, da odnehajo Rusi od vsake revolucionarne
propagande med nemškim in avstrijskim voja-
štvom in ljudstvom. To ni gola formalnost. Ka-
dar zahteva Nemčija kaj takega, tedaj misli resno.
Revolucionarna propaganda je bila glavno orožje
revolucionarne Rusije. In če zahteva Nemčija po-
polno demobilizacijo ruske vojske, je naravno, da
zahteva tudi demobilizacijo te "duševne artille-
rije." Ako bi boljševiki ali drugi socialisti, ki bi
jim mogli slediti, poskušali še nadalje uporab-
ljati to sredstvo, bi Nemčija enostavno izjavila,
da so Rusi prekršili mirovno pogodbo in bi jo
še bolj potisnila pod svojo peto.

Od te strani torej ni pričakovati nobenega us-
peha več. Kar je bilo na ta način mogoče polz-
kušati, so vse poizkusili Rusi. In vse se je izja-
lovalo. Klic ruske revolucije ni dosegel nemškega
proletariata. Uniformirane mase nemškega kaj-
zerja marširajo na povelje svojih generalov pro-
ti Petrogradu, ne da porazijo carizem, ampak da
poteptajo revolucijo. Ne vpraša se, kakšni so vzro-
ki, ampak očiten fakt je, da se danes ni zanašati
na solidarnost nemškega proletariata.

Obrčajmo stvar, kakorkoli jo hočemo: Dru-
gega izhoda ni, kakor da se premaga kajzerizem
tam, kjer ga je mogoče doseči, in to je na bojišču.

Vsaka socialistična stranka, ki odkloni sode-
lovanje v tem boju zoper najstrupenejšo avto-
kracijo, izvrši izdajstvo zoper socializem in demo-
kracijo. Socialistična stranka v Ameriki je lahko
filozofirala o miru, dokler ni bila situacija zanjo
jasna; danes, izza ruskih izkušenj je poraz nem-
ško-avstrijske avtokracije imperativen in neizogibi-
ben, če se noče socializem vsega sveta podati v
nevarnost da kapitulira na milost in nemilost pred
Njega Razbojniškim Veličanstvom Velemlorileem
Wilhelmom, pred krivoprisežno hohenzollernsko
in habsburško sodrgo.

Korak čeških socialistov je velevažen, in če
doseže uspeh, je rešena Socialistična stranka v
Ameriki. Rešena, ker si omogoči akcijo, ki jo za-
htevajo interesi demokracije in socializma. Reše-
na, ker bo očistena v zgodovini. Rešena, ker pride
do praktične veljave, ki jo je v dosedanji negaci-
ji popolnoma izgubila.

Da se ta uspeh doseže, je pa treba dela in e-
den glavnih pogojev je ta, da podpro akcijo če-
ških sodrugov vsi socialisti, ki prav razumejo
položaj in nadvse resno zgodovinsko nalogo so-
cializma.

Predvsem se obračamo v tem oziru do slo-
venskih sodrugov. Dvoje je, kar lahko store, da
se reši stranka.

Prvo: Da se najde način za formalno podpo-
ro češkega koraka. Iz spomenice, ki smo jo obja-
vili, ni razvideti, če ji bo sledila iniciativa, ki bi
bila potrebna, da se izvrši, kar zahtevajo. Misli-
(Konec na 8. strani.)

Slovensko republičansko združenje.

SEDEŽ V CHICAGO, ILL.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostič, Filip Godira, Martin V. Konda, Etbin Kristan, Frank Kerže, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NADZORNI ODBOR.

Matt. Petrovich, Ludvik Benedik, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR.

John Ermene, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravlja, Jacob Muha, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Sava, Frank Udovich, Andrew Vidrich, Stefan Zabrie, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se doslej še niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljke je sledeči: Etbin J. Terbovec, P. O. B. No. 1, Cicero, Ill.)

Herminie, Pa.

Slovenski socialistični klub šte. 69, J. S. Z., in društvo "Prostomisleci", šte. 87, S. N. P. J., sta sklenila prirediti

SKUPNO VESELICO dne 9. marca

v korist "Slovenskemu republičanskemu združenju". Priredba se vrši v domači dvorani. Želeči je, da bi nas ob tej priložnosti podpirala vsa okoliška društva, ki se strinjajo s tem našim korakom in s tem pripomogla k sijajnejšemu uspehu.

O namenih S. R. Z. ni treba tukaj na široko razpravljati. Naši tukajšnji rojaki se z njimi popolnoma strinjajo; oni zahtevajo za Slovence politično, gospodarsko in socialno svobodo. V ta namen zagovarjajo zedinjenje Jugoslovancev, da ne bodo žoge vsakovrstnega imperializma; zahtevajo pa zedinjenje v federativni republiki, ker hočejo biti resnično svobodni, ne pa štafaža za katekoloni krono. Nismo se v Ameriki naučili republičanskega življenja zato, da bi zdaj silili pod kakšen tron.

Vsak rojak, ki se strinja s temi idejami, obišče gotovo našo veselico, da pomaga s tem dobri stvari do popolnejšega uspeha.

ZA ZAPADNO PENNSYLVANJO!

Okrajna organizacija S. R. Z. za zapadno Pennsylvanijo priredi

v nedeljo, 17. marca

VELIKO SLAVNOST S KONCERTOM IN GOVORI V DVORANI IZOBRAŽEVALNEGA DOMA V PRESTO, PA.

Na slavnosti nastopijo: Tajnik organizacije John Trčelj, sodrug Etbin Kristan iz Chicage, Mr. Wilhelm Adams iz Pittsburgha, slovenska godba iz Burdine, Pa., in pevski zbor "Ilirija" iz Canonsburga, Pa.

Začetek ob dveh popoldne.

Rojaki iz okoliških naselij! Udeležite se te slavnosti in polnem številu. Poleg zabave, ki jo užijete, se boste še natančneje seznanili s cilji in delom Slov. Rep. Zdr.

Le narod, ki se sam potegne za svojo svobodo, jo doseže in jo bo užival.

Slovenci v naši okolici so že doslej jasno pokazali, da se popolnoma strinjajo z načeli Slovenskega republičanskega združenja, ker prihajajo njegove ideje iz ljudstva samega. Misli avstrijskega korporala nimajo prostora med nami, prav tako se pa tudi ne ogrevamo za nobeno krono, pa naj bo kakorkoli pozlačena. Edinstvo in svoboda — to sta naši zahtevi; temu cilju je namenjena tudi naša slavnost, in prepričani smo, da jo obiščejo vsi zavedni rojaki, če že ne iz drugih razlogov, pa zato, da pokažejo svojo solidarnost z narodom, ki hrepi po svoji osvoboditvi.

Cleveland, Ohio.

Lokalni odbor S. R. Z. v Clevelandu priredi

dne 31. marca t. l.

svojo prvo

veselico z igro

v Josip Birkovi dvorani na 6006 St. Clair Ave. Pri tej priložnosti se uprizori vesela igra "Kremlar pri zvitem rogu".

Ker gre pri tej prireditvi za skupno stvar vseh svobodoljubnih Slovencev, uljudno prosimo vsa društva v Clevelandu, in okolici, da ne prireajo svojih veselje na omenjeni dan.

Odbor.

Detroit, Mich.

Tukajšnji lokalni odbor Slov. Rep. Združenja priredi

v soboto, 6. aprila ob 8. zvečer

— JAVEN LJUDSKI SHOD —

z dnevnim redom:

"JUGOSLOVANSKO VPRAŠANJE IN SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE."

Poročevalce Etbin Kristan iz Chicage.

Vse rojake v Detroitu opozarjamo na ta shod in obenem prosimo vse slovenske organizacije, naj na ta večer ne prireajo veselje i. t. d. Vse podrobneje objavljamo pravočasno.

Lokalni odbor.

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE V WAUKEGAN, ILL.

Tukaj, v Waukeganu, Ill., ima S. R. Z. lokalno organizacijo za naše mesto in North Chicago. Dne 17. februarja je ta organizacija sklicala javen shod, ki se je v vsakem oziru izvrstno obnesel.

Vreme je bilo ugodno in kakor nalašč za agitacijo. Že dopoldne je bilo opaziti živahno gibanje članov lokalnega odbora, ki tudi druge dneve niso držali križem rok. Kar se tiče agitacije za ta shod, smo storili vse, kar se je dalo storiti. Vsakdo, ki si ga vprašal na dan shoda, kam je namenjen, ti je odgovoril: "Daleč ne, ker imamo shod; kaj ti ne greš tja?"

Ob pol osmih zvečer je bila Slanotova dvorana natlačeno polna občinstva. Prvi je nastopil hrvaški tamburaški zbor "Zvonimir," ki nam je udarjal "Vijenac slav. pjesama." Občinstvo je bilo z njegovim nastopom tako zadovoljno, da je moral ponovno nastopiti. Njemu je sledil mešani pevski zbor društva "Ljubljanka." Za svoj nastop je žbil buren aplavz.

Nato je predsednik shoda brat John Mahnič pozdravil zborovalce in orisal pomen shoda ter jih opozarjal, naj pazno slede besedam govornika. Prečital je imena društev, ki so se do danes pridružila lokalni organizaciji ter njihove zastopnike. To se nam je zdelo potrebno, da nam ne bi kdo očital, češ, par "mandeljev" se je dogovorilo po naročilu iz Chicage in sklicali smo shod. Mi imamo za seboj društva, ki štejejo na stotine članov. Ako bi dali na splošno glasovanje program S. R. Z. in originalno krfsko deklaracijo, bi glasovalo z nami več kot dve tretjini Slovencev v Waukeganu in North Chicagu.

Predsednik nam je predstavil glavnega govornika, rojaka Frank Keržeta iz Chicage, ki ga je občinstvo pozdravilo z aplavzom in živoklicel. Brat Kerže nam je v svojem govoru pojasnil marsikaj, česar doslej še nismo vedeli. Natančno nam je razložil cilje in delovanje S. R. Z. Cilji S. R. Z. so vzvišeni in pravični za vsakega. V njihovi izpolnitvi nam je zagotovljena rešitev našega vprašanja. Povdarjal je potrebo skupne akcije, da bo naše delo uspešnejše. Razložil nam je zvižanost avstrijske vlade, kako z različni pripomočki drži narode v sužnosti ter neti med njimi neslogo. Slovence je sistematično razdelila na več pokrajin in jim s tem onemogočila skupno kulturno in politično delo, sploh vsako delo, ki bi jim utegnulo služiti v korist in miren razvoj. Dejal je, sta se londonski odbor in washingtonska kancelarija sami pooblastili za zastopanje našega naroda, in kako oblastno nastopajo, kadar jih kdo vpraša, kako morejo trditi, da imajo narod za seboj. Navaden odgovor, ki se dobi od njih, je: "Da, mi zastupamo vse Jugoslovane, dakako i Slovence, pa jeli to njim pravo ili nije." Oni prezirajo voljo ljudstva in delajo zaključke na svojo pest za ves naš narod. Niti toliko nas ne smatrajo vredne, da bi nas vprašali, če se strinjamo z njihovimi sklepi. Svoboden razvoj je nam omogočen le v republikanski formi, kot jo zastopa S. R. Z. Mi se opiramo na voljo ljudstva. Če bi bilo ljudstvo za krfsko deklaracijo, bi ne mogli iti preko ljudstva in S. R. Z. bi bilo nemogoče. Toda londonski odbor dela to, kar sam hoče in se niti najmanj ne ozira na želje naroda.

Apeliral je na navzoče, naj puste vse predsodke in strankarske razlike na stran ter se združijo pod praporjem S. R. Z. Kadar bo kralj že utrjen na svojem stoličku, bo borba za svobodo težka in se ne bo lahko dosegla.

Brat Kerže je govoril skoro dve uri, toda meni je nemogoče njegov govor podrobneje opisati.

Po končanem govoru je bila prečтана sledeča

resolucija:

"Slovenci iz Waukegana in North Chicage, zbrani na javnem shodu dne 17. februarja v North Chicagu, izjavljamo, da se popolnoma strinjamo s predlogi za svetovni mir, ki so bili objavljeni v poslanici predsednika Wilsona dne 8. januarja t. l. pred kongresom Združenih držav.

Slovesno obljubljamo zvestobo in naklonjenost Združenim državam v njih borbi za demokratske principe in svobodo malih narodov, ki ječe pod jarmom avtokracije, med njimi tudi naš slovenski narod.

Kolosalna vojna, ki je potegnila v svoj vrtnec skoro vse narode, je obetno zadela tudi naš slovenski narod. Že tri leta in pol traja klanje in v vsej tej dolgi borbi se nahajajo sinovi našega naroda neprostovoljno v streliških jarkih za roparsko avstrijsko vlado. Ravno ta vlada odreka našemu narodu vsake narodne pravice: Razpustila nam je kulturna in politična društva ter nas zatira gospodarsko in socialno. Zoper predstavnike našega naroda je uvedla kruto preganjanje in kdor se je drznil izraziti svoje mnenje nekoliko glasneje, so ga spravili na vešala. Na tisoče ljudi so vrgli v ječe samo zato, ker so čutili s svojim narodom.

Habsburška monarhija vlada na ta način nad vsemi narodi, ki se nahajajo pod njeno vlado. Krati jim vsakojake pravice ter ščuva narod proti narodu, da ji je na ta način toliko lažje izvrševati njen zatiralni posel. Vse te razmere so mnogo pripomogle do sedanje vojne, ki se je sedaj razvila že v pravi kaos.

Da se osigura trajen mir, je treba odpraviti, kar je gnilec in uvedi nov sistem — sistem, ki bo ustrezal ljudskim potrebam.

Narodom se ne sme samo obljubljati, nego garantirati se jim morajo tiste pravice in predpogoji, ki bodo ustrezali potrebam ljudstva.

Slovenci, organizirani v Slovenskem republičanskem združenju, predstavljamo danes absolutno večino našega naroda v Ameriki. Mi vemo, da hrepi naš narod v domovini po svobodi. Zared tega želimo in tudi delujemo v tem smislu, da se jim da po končani vojni taka vlada, kakršno si narod sam želi. Za svobodno razvijanje vsakega naroda pa smatramo potrebno republičansko formo vlade, zgrajeno na demokratskih principih. Mi smo jim pripravljeni pomagati, kolikor bo v naših močeh, da se otresejo vlade, katera je njim in nam sovražna.

Namen Slovenskega republičanskega združenja je seznanjati javnost o jugoslovanskem vprašanju in tudi v drugih vprašanjih, ki pridejo pri tem v poštev.

Mi želimo, da postane naš narod gospodar svoje usode ter da se osvobodi popolnoma izpod monarhistične vlade, pod katero ječi že stoletja. Poleg tega smo pa proti vsakemu anektiranju našega naroda po kakršni drugi monarhiji. Slovenski narod je dovolj sposoben, da se sam vlada, bodisi že v jugoslovanski federativni, ali pa samo v slovenski republiki.

Na to izjavo se tudi opiramo, in se nadejamo, da doseže tudi slovenski narod to, po čemer hrepeni že stoletja.

To resolucijo je dal predsednik na glasovanje in je bila soglasno sprejeta.

Nato je brat predsednik apeliral na navzoče, naj po možnosti darujejo, kolikor kdo hoče. Stroški so, ki jih je treba pokriti, toda mi nimamo nikogar, ki bi nas zalagal z denarjem. Tudi to je dal predsednik na glasovanje, češ, morda bi izizvali s "fehtanjem" v masi nezadovoljnost; pa se je hudo motil, kajti še stavka ni do kraja izrekel, že so bile vse roke kvišku. Kdo je proti, niti ni bilo treba vprašati. Nabralo se je \$27.07, to je več kot smo pričakovali.

Potem so nam tamburaši še enkrat zaigrali in moški zbor društva "Ljubljanka" nam je zapel še eno pesem, nakar je predsednik zaključil shod s pozivom na občinstvo, naj ne pozabi današnjega zborovanja.

Shod se je izvršil v najlepšem redu, kar nam mora priznati tudi največji nasprotnik in upamo, da nam pojde delo tudi v bodoče gladko od rok.

Tukajšnji Slovenci so že v marsičem pokazali svojo energijo v narodnem in razredno zavzemanem delavskem delu in jo bodo še, kadar pojde za koristi izkoriščenih in zatiranih.

V kratkem nameravamo prirediti veselico v korist S. R. Z. Rojaki, pripravite se; ne dajmo se prekositi od nobene druge slovenske naselbine.

Lokalni odbor bo skrbel, da objavi podrobnosti o pravem času.

Martin Judnič, tajnik.

S. R. Z. V SHEBOYGANU, WIS.

Lokalni odbor Slovenskega Republičanskega Združenja je na željo mnogih rojakov za nedeljo, 3. marca, sklical javen shod, da se občinstvo pouči o pravih namenih S. R. Z. Nekaterim osebam, katerih sicer ni veliko število, ki pa so zato tembolj zaljubljeni same vase, ni bilo to nič všeč, kajti po stvari, o kateri se javno razpravlja, je bolj težko udrihati za hrbtom. Belili so si glavo, kako bi preprečili shod in nazadnje se ti junaki niso ustrašili najpogostejšega sredstva: Denuncianstva. Zlezli so na sodišče in tam beračili, da bi nam — prepovedali shod. Zasluženo blamažo so utržili. Poučili so jih, da Wisconsin ni v Avstriji in da sploh ne komandirajo tukaj še nikakršni kraljevski biriči, pa so odšli z dolgim nosom.

Shod, ki je bil sklican v dvorano Standard na Indiana Ave., se je torej vršil kljub vsem spletkarjam, in agitacija nasprotnikov je morda le še pomagala, da je bil sijajno obiskan. Boljše udeležbe pač ni moglo biti, kajti skoraj bi lahko po imenih sešteli tistih par Slovencev iz naše naselbine, ki niso bili navzoči. Dvorana, ki gotovo ni majhna, je bila dobesedno natlačena.

V imenu lokalnega odbora je predsednik Anton Zorman otvoril shod, pozdravil navzoče in na kratko razložil namen zborovanja. Potem je slovenska godba "Orel" zaigrala ameriško himno. Nato je deklica Frances Urbančič deklamirala priliko primerno pesnitev, za kar je žela burno odobravanje. Potem je nastopil pevski zbor "Danica", ki je pel na veliko zadovoljnost vseh navzočih.

Prihodnja točka je bila govor o jugoslovanskem problemu.

Ker je bil povabljeni govornik iz Chicage na poti zadržan, je predsednik Zorman začasno prevzel njegovo nalogo. Razložil je, kako je prišlo do tega shoda. Poskušalo se je tudi v Sheboyganu zabeliti znano Krfsko deklaracijo tako, da bi jo Slovenci použili; ampak naše ljudstvo ne mara take kuhe z nobenimi ovrki. Hotelo se je torej natančneje poučiti o namenih S. R. Z., s katerimi v srejo soglašajo. Mi smo za zedinjenje Jugoslovancev na republičanski podlagi, kajti naš narod se hoče otresti cesarskega jarma, pa ga ne zamenjati z nobenim kraljestvom.

Že med Zormanovim govorom se je videlo, da soglašajo ogromna večina občinstva s temi idejami in je burno odobraval. Medtem je prišel sodrug Kristan, ki ga je množica takoj pri vstopu v dvorano simpatično pozdravila. Ko je odigrala godba, ga je predsednik predstavil zborovalcem in mu podal besedo.

Govornik je obširno obdelal predmet dnevnega reda in govoril tako poljudno, da ga je vsakdo moral razumeti. Posegel je nazaj do pričetka sedanje vojne in postavil vprašanje, zakaj je prišla ta katastrofa in zakaj je izbruhnila krvava groza ravno na Balkanu. V svojem odgovoru na to vprašanje je dokazal, da je balkanski in jugoslovanski problem ne le narodna, ampak velika mednarodna zadeva, ker je evropski mir v veliki meri odvisen od tega, kako se reši to vprašanje. Potem je razglabljal, kako bi bilo mogoče rešiti ta problem, da bi rešitev ustrezala interesom naroda in obenem interesom miru. Dokazal je nujno potrebo zedinjenja, obenem pa tudi potrebo, da se izvrši to zedinjenje na najbolj demokratski podlagi, ki je mogoča. Rezultat njegovega razglabanja je bil ta, da se more pravi cilj doseči le s federativno jugoslovansko republiko, ki bi bila sposobna, da postane član balkanske in splošne evropske federacije. Govornikovi dokazi so bili prepričevalni in ljudstvo je pogostoma glasno izražalo svoje soglasjanje.

Po končanem govoru je predsednik vprašal, če ima kdo kakšen ugovor. Na to se ni nihče oglašil. Potem je omenil, da je govornik pripravljen odgovorjati na eventualna vprašanja, ki se tičejo predmeta. Te pravice se je poslužilo nekoliko oseb, a deloma so jo tudi zlorabljali. Govornik je jasno odgovoril na vsako količjak stvar.

no vprašanje; ko so se pa začela v obliki vprašanj skrivati razna natoleevanja in skrajno unažani osebni napadi, so dotični junaki ob burnem odobravanju ogromne večine izklopili, kar so iskali. Očitno je hotelo par ljudi natezati potrpežljivost občinstva v nadi, da povzročijo kakšen nered; ta čedni namen jim je pa popolnoma izpodletel.

Ko je bila ta točka zaključena, je tajnik prečital sledečo

resolucijo:

Slovenci smo jugoslovanski narod, po rodu in jeziku pripadajoči skupini Jugoslovancev, naseljenih na balkanskem polotoku.

Sedanja vojna se je pričela prav med nami, na Balkanu. Koliko uničenja, opustošenja in trpljenja je prinesla ta vojna balkanskim narodom, se lahko presodi po dejstvu, da je imel nemški in avstrijski imperializem za namen iztrebljenje zlasti tistih jugoslovanskih plemen, ki so se upirala njegovim hudobnim namenom in germanizaciji. Naše ljudstvo je bilo pred to vojno vedno objekt političnih intrig evropskih imperialistov in kapitalistov, ki so s svojo grabežljivo politikou ogroževali balkanski in s tem svetovni mir.

Slovenci, sedaj proti svoji volji pripadajoči oficijelni Avstriji, smo najseverozapadnejši del Jugoslovancev. Preko naših dežel je vsenemški imperializem gradil most od Baltika k Jadran-skemu morju kakor čez vzhodni Balkan od Baltika k Egejskemu morju. Za ta namen niso bili razkosani le Jugoslovani sploh, ampak tudi Slovenci posebej. Tako zatirani in namenjeni pogubi, proti svoji volji prisiljeni v krvavo službo avstrijske reakcije in imperializma, čutimo neizogibno potrebo, da se združimo z ostalimi Jugoslovani v prirodno skupino in zato pozdravljamo iz vsega srca pravično zahtevo predsednika Wilsona, da naj vsak narod sam odloča o svoji usodi.

Od pravične rešitve jugoslovanskega in balkanskega vprašanja je odvisen tudi bodoči mir Evrope. Balkan je bil stoletja predmet sporov. Ondotne zmedene razmere so izzvale in omogočale domače neredne in zunanje napade. Vsed tega je bil Balkan leglo vojn med balkanskimi državami samimi in mednarodnih konfliktov; zato je rešitev jugoslovanskega in balkanskega vprašanja le zadeva balkanskih narodov, ampak zelo važna mednarodna stvar. Zadovoljiva rešitev problema je le v tem, da se izpolni opravičene želje prizadetega ljudstva po združitvi, v katerem bo vsakemu delu, torej tudi Slovencev, zavarovana avtonomija v njih posebnih zadevah v federativni jugoslovanski republiki.

Ljubeci svobodo in pravičnost in zvesti temeljnemu načelu dežele, v kateri živimo, priznavamo opravičenost vojnih namenov, ki jih je v imenu Združenih držav izrekel predsednik Wilson in smo pripravljeni posvetiti vse svoje moči za zmago demokracije in poraz grozeče avtokracije.

Proti resoluciji ni bilo nobenega ugovora in predsednik je ob glasnem odobravanju naznanil, da je soglasno sprejeta. Nato je o polnoči zaključil shod.

Po zborovanju se je prijavilo veliko udeležencev za člane S. R. Z.

Manifest, s katerim je nemška socialistična manjšina hotela sklicati zbor, da bi se razpravljalo o ruski izjavi glede na mir brez odškodnin in aneksij, je bil konfisciran; njegovi začetniki so bili, kakor je pravil Haase v rajstagu, na vse načine šikanirani in preganjani.

To je značilno.

Ne da bi se preveč razburjali, če je sploh kakšna reč konfiscirana. Gotovo smo brezpogojni prijatelji svobodne besede; po našem mnenju je za pošteno stvar le malokdaj potrebno, da se brani z zatiranjem nasprotnega mišljenja. Ne pravimo pa, da ne morejo nikdar nastati slučaj, ko se tudi dobra stvar ne more izogniti temu. Boljševiki so absolutni nasprotniki smrtne kazni, a ko je Petrogradu zagrozil nemški napad, so zažugali, da bo vsakdo ustreljen, če ga le zasačijo, da krađe. Tudi oni so zatrli mnogo listov itd.

Ako bi v kakšni deželi zmagal socializem in vpeljal svoj gospodarski sistem, pa bi začel par kapitalistov sčuvati in bi nastala nevarnost, da provocirajo s tem recimo napad od strani sovražne dežele, tedaj je zelo verjetno, da bi tudi socialisti zatrli tako nevarno hujskajoče časopise. V izjemnih slučajih so vedno veljala izjemna sredstva.

Konfiskacija kakšnega letaka v dobi vojne torej ni reč, zaradi katere bi človek iz kože skakal. Ampak če pravimo, da je bila ta konfiskacija značilna, je stvar sledeča: Grof Hertling je izjavljal, da se Nemčija popolnoma strinja z ruskim načelom miru brez aneksij in odškodnin. Ko so manjšinski socialisti izdali manifest o takem miru, ga je dal konfiscirati.

Navadno se ne konfiscira to, s čimer se človek strinja. Torej se Hertling ni strinjal z nazorom o takem miru. Ampak v rajstagu je dejal, da se strinja.

Konfiskacija manifesta dokazuje, da se je lagal. Človek je lahko plemenit grof, pobožen kristjan, vodja klerikalne stranke na Bavarskem, nemški kancelar in kajzerjev zaupnik, pa vendar pri vsem tem navaden lažnivec. In Hertlingova laž je bila že več — postala je navadna, podla goljufija.

Kdor brani svojemu narodu pot v združitvi, kjer se podvoje in potroje vse sile, kjer se z vsem človeštvom vsi njegovi deli dvignejo na doslej neznano stopnjo, ne ljubi svojega naroda, temveč je njegov sovražnik.

Tudi v svetu idej zmagujejo večje in močnejše. Šovinizem v boju z Internacionalno lahko doseže tupatam časoven, dozdeven uspeh; tudi v aprilu pada večni sneg. Toda konec tega boja ne more biti dvomljiv nikomur, kdor veruje v razvoj in napredek. Internacionalna je ideja zedinjenega človeštva. In človeštvo bo zmagalo.

Naša majniška izdaja.

Sodrug!

Zima se približuje kraju in s pomladjo pride zopet svetovni praznik zavednega delavstva

prvi majnik

Za proletariata, ki je zvest ideji svobode in mednarodnega bratstva, nastaja vprašanje, kako praznovati ta dan, katerega pomen so dogodki zadnjih let le še povečali. Res da je v mnogih deželah, zlasti v državah teroristične avtokracije, v Nemčiji in v Avstriji, praznovanje prvega majnika nemogoče. Ali s tem ni rečeno, da je poginilo, kar izraža ta proletarski praznik. Vojna je le še jasneje pokazala, da je brez mednarodne solidarnosti narodov, v prvi vrsti njih množice, njih delavskih razredov, vsaka svoboda, vsak napredek in uspešen razvoj človeštva nemogoč. Kakor mora izgniti tiranski absolutizem, tako mora tudi miniti nacionalistična prevzetnost in zaničevanje drugih narodov, da se more na trdno podlago postaviti mir, ki ga potrebuje svet za prosto dihanje in varno življenje.

Prav to mednarodno pobratimstvo je pa temeljna ideja prvomajniškega praznika. Ta ideja ni mrtva, temveč se je mogoče poživela in se širi dalje od dne do dne. V mnogih krajih so ji zamašena usta, toda v srcih živi povsod in v vsaki deželi pride dan, ko vzplamti v mogočnem plamenu, v katerem izgori despotizem.

Vojna, ki je po vsem svetu v vseh krogih povzročila zmede in zatemnila mnogo jasnih pogledov, ni niti delavstvu popolnoma prizanesla. Tudi delavci so ljudje in tudi najbolj zavedni med njimi niso nezmotljivi. Pojavila so se nasprotja v presojanju položaja, v izbiranju taktike, in včasih so ta nasprotja dobila ostre oblike. Toda zelo majhne so tiste duše, ki obupavajo zaradi tega nad delavsko osvoboditvijo in nad socializmom. Emancipacija proletariata je utemeljena v razvojnih zakonih in nobena sila na svetu je ne more trajno preprečiti. Nekaj časa jo lahko zadržujejo

zunanjé ovire in zmote delavstva samega; toda kar se mora zgoditi, se zgodi prejalšle neizogibno. Socializem je tak cilj, ki ni izumljen v glavi kakšnega posameznega človeka ali kakšne male skupine, ampak je neizogibna posledica gospodarskega razvoja, in zato je njegova končna zmagaz nedvomna. Njegovo propagando lahko ovira in otežava brutalna sila; njegove namene lahko obrekujejo podile kreature; njegovo ime lahko zlorablja fanatiki in nevedneži; socializem sam ostane kljub temu zdrav in krepak, in z njegovo zmago pride svoboda in povišanje vsega človeštva.

Čim bolj se pa kaže kratkovidnim očem, kakor da hoče tudi socializem pogoltniti kaos, tem resnejša je naloga resnično zavednih delavcev, da drže krepko prapor svobode in mednarodnega bratstva, da podkrepe vero omahujočih in vlijejo poguma tistim, ki so preveč zatirani, da bi mogli dvigniti svoj glas.

Način praznovanja samega je stvar prizadetih organizacij. Toda "Proletarec" in "Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba" hočeta tudi od svoje strani storiti, kolikor je mogoče, za proslavo tega dne.

Že lani smo izdali poseben

majniški list

in smo z njim dosegli velik moralen uspeh. To nas vzpodbuja, da ponovimo letos ta korak v nadi, da ustrežemo s tem zavednim slovenskim delavcem.

Izdaja bo zopet urejena v obliki revije v velikosti 10,5 proti 7 palecem in bo štela najmanj dvajset strani.

Ako pa dobimo zadostno množino oglasov, bo obsegala

dvajset strani samega čtiva,

to se pravi, da ne bodo oglašili v šteti v tem številu strani. Kakor lani, bo tudi letos slavnostni list

lepo in bogato ilustriran

Ureditev poskrbi uredništvo "Proletarca", kar daje gotovo vsem naročnikom jamstvo, da dobe lepo izdajo, ki bo dostojna delavskega praznika in gotovo zadovolji vse čitatelje. Kolikor je ležeče na upravnistvu, bo tudi ono vse storilo, da se izpolni vse upravičene želje.

Ta izdaja izide

poleg "Proletarca"

ki izide redno brez obzira na slavnostni list. Naročniki torej dobe tudi za 1. maj redno "Proletarčevo" številko. Kdor želi slavnostni list, ga mora naročiti.

Lani smo storili v tem oziru prvi poizkus; letos ga ponavljamo. Ako se obnese, bo Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba iz tega črpal pogum za prihodnja leta in tedaj je gotovo, da postane slavnostni majski list trajna letna izdaja.

Z ozirom na veliko draginjo, ki se je lotila vseh tiskarskih proizvodov, vsled katere se pokrivalo le izdaje z zelo velikimi nakladi, se direktorji sicer zaveda težave te naloge; pričakuje pa uspeh, ker je prepričan, da ustreže s to izdajo željam najširših delavskih krogov.

Vsak sodrug, kdor smatra boj proletariata za osvoboditev izpod kapitalističnega jarma resno, nam bo gotovo pomagal s pridno agitacijo za razširjenje te izdaje, ki bo vsakemu odjemalcu lep spomin.

Cene slavnostnega lista so sledeče:

Posamezen iztis	\$0.10
10 iztisov	0.95
25 iztisov	2.25
50 iztisov	4.50
100 iztisov	8.00
250 iztisov	19.00
500 iztisov	35.00
1000 iztisov	60.00

Majski slavnostni list izide

v prvi polovici aprila

in prosimo vse organizacije kakor tudi posamezne odjemalce, da se čimprej naroče. Na vsak način pa morajo biti naročila

najkasneje 5. aprila

v rokah upravnistva. Z ozirom na velike stroške nam ne bo mogoče tiskati več iztisov, nego jih bo naročenih; kdor se prekasno oglasi, mu torej ne bomo mogli postreči. Prosimo sodruge, naj vpoštevajo to, ker se je doslej že nekočkrat zgodilo, da so nam naše izdaje — n. pr. letošnji koledar — zelo kmalu pošle, in tako se tudi sedaj zelo lahko zgodi, da ne bomo imeli več slavnostnih listov, ko bi jih marsikdo še rad dobil. S pravčasnim naročilom je pa to vprašanje rešeno.

Vsa naročila sprejema upravnistvo "Proletarca".

Da bo izdaja zelo primerna za agitacijo, nam ni treba naglašati.

Izpolnite in izrežite ta kupon, ter ga nam pošljite!

UPRAVNIŠTVU "PROLETARCA"

4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Pošiljam dol. cent. za

. iztisov majskega slavnostnega lista.

Pošljite na naslov:

Ime

Ulica

Mesto in država

Delavčena zavest.

Delavec — zavedaj se, kaj si in kakšen je tvoj položaj.

Zvečer se vračaš utrujen do smrti Upogibajo se ti kolena, uklonjena, uklonjena je tvoja glava. Izčrpane so tvoje moči, onemogel tvoj život. Srečaš svojega gospodarja. V avtomobilu se pelje ali v krasnem vozu malo na zrak. Sedel je ves dan v brezdnelju, pital se — zdaj gre malo ven, da si pripravi želodec za nove gostije. Obleden je lepo. V okrasje nosi zlato in drago kamenje, vredno lepega premoženja.

Ozri se vanj in vprašaj: zakaj vse to. Ti si dal svoje moči delu, on pa razkošju. Vprašaj se in premisli, če je to pravica. Ti si delal, trdo delal — on je počival in užival. Ti prejemš boren košček, toliko, da si za silo nakupiš slabe hrane, ne prejme vse. Narava je dala produkte, iz katerih si koval cekine za svojega gospodarja. Čegava je narava? Človeška, kajne. In ti si tudi človek. Kljub temu si delal za druge. Narava bogati kapitaliste s pomočjo tvojega dela, zakaj ne bogati tebe?

Ali vidiš krivico, ki se ti godi? Tvoje znojne kaplje padajo za druge, moči tvojega telesa kradejo drugi.

Narava je dala človeku svobodo. Toda kapital s pomočjo raznih ver te je oropal te svobode. Tvoje moči gredo za druge, tvoja svoboda je tvoje, kapitalu prodano telo, dokler ne izčrpa iz tebe vseh življenjskih sil.

Kapitalisti so prišli do svojega premoženja z ropom naravnih bogastev in z ropom človeških sil. Pomagale so jim v prvi vrsti vse vere, katerih namen je pred vsem držati človeka v duševnih okovih. Pomagali so jim janičarji — delavci brez pravice in glave, katere je kapital prabil za svoje orodje, za svojo obrambo.

Kapital je razdelil naravo. Last vseh ljudi. Ti si človek, z vsemi pravicami človek — narava je velika, prostorna za vse — in vendar nimaš koščka zemlje, katerega bi mogel imenovati svojega. Žival ima svoj kotiček, svoj dom, ti pa, krona stvarstva, gospodar vse narave, moraš živeti tam, kjer ti milostno dovolijo drugi. Drugi so naropali zemljo in njeno bogastvo, potem pa postavili mejnik med svojim in tvojim, ko ni ostalo še ni nič več zate. Ostal si sicer po imenu človek, ki ima svojo pravico k večjemu še v skupni lasti — to je na cesti. V resnici si pa suženj, katerega življenje je odvisno od tistih, ki so te okradli za vse. Tako živiš — tako so živeli pred teboj in tako bodo za teboj, dokler — bodeš dovolil.

Dovolil? Ali imam jaz moč preprečiti, da bi kapital ne izrabljaj mojih moči? Ali morem jutri iti k svojemu delodajalcu in reči: ti, tako ne bode šlo več dalje. Kar napravim jaz, bo moje, kar napraviš ti, bo tvoje? Ali morem spremeniti sistem, kateri traja že stoletja?

Da, moreš vse, samo če hočeš. Ne danes, ne

jutri, ampak kmalu. Sistema, kateri je dozorel stoletja, ne bode uničil en mahljaz. Uniči se po lagoma sistematično — brez orožja in krvi, uniči ga lahko, če se zavešaš. Tvoja pamet je najsilnejše orožje — zbudi jo, pomagaj jo zbuditi pri drugih, pa bodeš kmalu prost. Suženj si, ker sam hočeš. Tvoje telo prodajaš, tvoj um pa spi. Zbudi ga, zdrami ga.

To je bil prvi pogoj. Zdaj pride pa drugi. Tvoje telo živi — zato potrebuje hrane. Tvoj zdravljeni duh tudi živi — a potrebuje prav tako hrane. Brez zadostne hrane uvenijo njegove moči, kkor uvene telo. Velike važnosti je, kakšno hrano uživa tvoj duh. Kam pojdeš ponjo? Če greš v cerkev ali knjeni časopisom, ti bodo rekli: božja volja je, da si suženj. Brez božje volje ne pade še las z glave. Trpi, dajaj, da boš slabši — čaka te lepo plačilo na onem svetu. Delavec — ti pa pomisli, da si na tem svetu, in da hočeš najprej na tem svetu človeku dostojnega življenja. Tisti, kateri se tolažijo z drugim svetom, niso bili še nikdar tam, kot ni bil nikdo. Drugi svet je nastal, ker so nastali ljudje — ko bi ljudi ne bilo, bi tudi drugega sveta ne bilo. O tem smeš biti prepričan. Veselja in trpljenja drugega sveta so zato tukaj, d ti v prvem slučaju zatro tvojo zavednost, v drugem slučaju pa, da te svari, da ostaneš to, kar si: to je nezaveden suženj drugih.

Ali pojdeš po hrano za svoj duh med prepri-

čenja, ktera je ustanovil kapital, da se lažje združuje na površju? Ali pojdeš po hrano tje, kjer te smatrajo za sužnja, za človeka nižje vrste?

Kam pa pojdeš potem? Kam drugam, kakor tje, kjer je studenec zdrave hrane, kjer so tvoje pravice kot človek in delavec, tje, kjer ti vzhaja nova zarja resnične svobode in pravice — v socializem.

Socializem bodi tvoja hrana, socializem tvoje prepričanje. To je moderna delavska vera, ktera zbira sužnje kapitala, brezpravne ljudi, jih uči, združenja v čete; ktere korakajo skupno do pravičnega in resničnega človeškega življenja.

Delavec — zavedaj se. Zavedaj se, kaj si, kje je tvoja rešitev in kje tvoja duševna hrana. Zavedaj se sam — pomagaj zavedati tudi druge. Tvoj delokrog je velik — brezpravnih, tebi enakih ljudi je največ na svetu. Z vsakim človekom, katerega pridobiš, si za korak bližje zmage. Ne obupaj. Nezavednost in tema je velika — a nikdar ne tolika, da bi ne prišel kdaj žarek spoznanja. Kaži ljudem, kaj so, in kaj bi bili lahko. Vrš svoj dolžnost, kot učence, to se pravi: uči se vedno sam. Vrš svoj nalog kot učitelj, to se pravi: pomagaj učiti druge. Bodi vztrajen, energičen v svojih potih in prepričan smeš biti, da pride kmalu dan tvojega rešenja, vstajenja tvojih pravic, tvoj dan — dan modernega sužnja, dan brezpravnih.

Ivan Cankar

Hlapec Jernej in njegova pravica.

Jernej je gledal v tla in je molčal, potepuh pa je veselo govoril.

"Leži pač težek greh na vesti, naj leži pogrnjen in zaklenjen! — Kesanje — bodi kesanje! Ampak bridkosti — bridkosti ni treba! Glej, jaz sem maloprid, negodnej, nadležno motovilo, ki se vrti pred nogami spodobnim ljudem. Pa nisem nič žalosten. Kaj bo jutri za menoj, kaj pojutrišnjem? Jutri me bodo sodili, pojutrišnjem me bodo zaklenili — in kam potem? Kam me bodo gnali? Tja me bodo gnali, kjer imam na vsem prostranem svetu najmanjšo opravilo! V tisto vas, med hribi zakopano, kjer me je Bog v svoji norčavosti pokliče! Kdo je tam: oče, mati, brat, sosed? Pogani so tam, bolj tuji in oddaljeni, kakor mestna gospoda! Kdo jim pozna obraze, kdo jim razume jezik? Nič, tja me ženo; tam, pravijo, da sem doma! Zakaj sem tam doma, to Bog razsodi; prav tako lahko bi me gnali v Koromandijo, ne smeš se geniti drugam! Jaz pa bi rad bil v Ljubljani doma, v Ljubljani mi je pogodi. — Kam pa bodo gnali tebe?"

"Gnali?" se je začudil Jernej. "Nikamor me ne bodo gnali! Jaz imam svoj dom in svojo pravico!"

Potepuh je visoko vzdignil nogo, položil je kolena navskriž in se je veselo smejal.

"Čemu pa si kradel?"

"Kaj kradel?"

Jernej je vzravnal život in je položil roke na kolena.

"Nisem kradel! Svoje pravice iščem in našel jo bom! Zaklenili so javice razbojniki, tudi mene so zaklenili, ampak prišla bo ura in duri se bodo odprle!"

Potepuh se ni več smejal naglas, samo v razrite brke se je smehljaj, kakor se odrasel človek smeje otroku.

"Pa so te zaklenili? Pa se duri odpro?"

"Pa se odpro!"

Še bolj se je smejad potepuh; nastečaj je odpiral usta, ves život se mu je tresel, glasu pa ni bilo.

"Zdaj ti verjamem, da res nisi kradel! Kdor zaupa v pravico, ni kradel, ne ubijal. Ampak gorje tebi, ki nisi ne kradel ne ubijal in si vendarle prišel s pravico navskriž! Hud in samopašen gospodar je pravica, ne da si oporekati. Če ti je nedolžnemu natovorila uboj, tedaj si ubijal, pa konec besedi! Če ti je natovorila kradež, si kradel z obema rokama! Pa reci, da si nedolžen, pa reci, da nisi ubijal, nisi kradel — joj tebi! Zmirom je boljše, da prideneš kar na lepem še par ubojev in kradežev, zakaj pokazal boš ponižno in skesano dušo. Pravici pa so prikupne take duše, pa če so vse ciganske in z grehi oblozene; zakrknjenih sre ne mara, po nedolžnosti ne vpraša. Me ne poslušaj, po meni se ravna. Jaz izhajam z njo prav pošteno; kakor sodnaja sva, ki se časih malo sporečeta, drugače pa živita, kakor je Bog ukazal. Danes me ukani ona, jutri jo ukani jaz, pa sva obadva zadovoljna. Kadar me zaloti po nekrivem, se ne emerim in ne delam pustih obrazov, temveč grešim takoj in natanko v toliki meri, da je stvar poravnana. Tako izhajam s pravico mi učenjaki in modrijani. Ne prerokaj se z njo, posebno če si nedolžen, se nikar ne prerekaj! — Razloži mi svojo pravdo, da ti priskočim s koristnim naukom!"

Jernej mu je razložil svojo pravdo, potepuh pa se je smejal, da je bil ves solzan. Strmel je v Jerneja z debelimi očmi, kakor v zamorca na semnju, zibal se je v životu in se je tolkel z dlanimi po kolenih.

"Kadar te izpuste, Jernej, kar z menoj! Razkazoval te bom po svetu, po semnjih te bom vodil, po žeganjih bova hodila, pred cerkvijo te bom kazal. In dobro se nama bo godilo, Jernej! Morda se nama še pripeti, da srečava pravico, tisto, ki jo zalezujesh; tudi jaz bi jo rad videl. In kadar jo srečava, pojde z nama, na semenj in na

žeganje. Komedijantje bodo razdejali šotore, Talian pojde z opico v tuje dežele, kamela bo osramočena, medved zaničevan. Ali mi trije, ti, Jernej tvoja pravica in jaz učenjak, mi trije si bomo nabrali cekinov, da bomo živeli bolj veselo, kakor je živel sam Kurent!"

Jernej pa je gledal mrko in žalostno, nobena guba se ni zgenila na njegovih licih.

"Ne izkušaj Boga!" je rekel. "Hudo breme ti je naložilo, da je tvoje srce omagalo in da govoriš bogokletno in svoji malodušnosti. Krivico si izkusil, nič pravice: in praviš, da ni pravice na svetu; kamen so ti dali namesto kruha: in praviš, da ni kruha na svetu. Bog je ustanovil postavu; božja beseda pa ni kakor dežnica, ki jo do večera popija suha prst; živa je, kakor je bila prvi dan in če je zaupanje v tebi, jo boš slišal in boš obilno poplavljen za vse trpljenje!"

Potepuh se ni več smejal, pogledal je Jerneja z začudenimi očmi.

"Ne bil bi rad v tvoji družbi, sosed; še ponoči se bom obrnil v steno, zakaj popotnik sem in vidim v temi. Tolažbe ni veliko v tvojih krščanskih besedah, pač pa — ali več, sosed, kaj bi storil, če bi te tako poslušal in bi se tista tvoja vera izlila vame? — eš bi in bi najprej ubil sodnika in njegove pomočnike, nato še nekaj drugih ljudi, zakaj vsi so moji hudobni sodnik že od rojstva; naposled bi zažgal še to hišo, pa bi rekel: Glejte, Bog je poslal pravico na svet, jaz sem slišal njegovo besedo pa sem napravil po njegovi zapovedi! — Tako bi rekel in tako bi storil, če bi bila tista vera v meni kakor je v tebi. Ampak Bog me ni ustvaril za aposteljno, zato sem rajši berač. Pravica me tepe, jaz se ji smejem, pa je vse v redu. Lahko noč!"

"Tudi tebe se bo še usmili Bog, tudi ti boš še klečal in jokal!" je rekel Jernej. "Zakaj bolj mirno je sree v joku nego v smehu; in solze umijejo ves greh in vso krivico!"

Tako sta se pogovarjala potepuh in Jernej; in znožilo se je, obadva sta utihnila; potepuh je bil nejevoljen in se je obrnil v steno, Jernej je klečal pred posteljo in je molil dolgo molitev.

Truden je bil, breme ga je potisnilo nizko k tlom, vere njegove pa ni opajalo.

XIV.

Komaj se je Jernej vzbudil, so prišli in so ga gnali dalje, sam ni vedel kam.

"Udari (apostelj, udari!" je zaklical potepuh za njim, ko so se zapirale duri. Jernej ga ni slišal, molčal je, povsili je glavo ter je šel, kamor so ukazali.

"Kam me ženete? To povejte!"

Molčali so vsi in so gledali mrko, kakor črni čuvarji Kristusovi.

Jerneja ni bilo strah, ampak nemirno in hudih misli polno je bilo njegovo srce; zakaj tako se mu je zdelo, kakor da ne vidi več dobro in ne sliši več natanko; in kakor da je čez noč oslabela njegova pamet. Spoznati ni mogel, kaj je storil tujim razbojnikom, da ga gonijo od duri do duri; premisliti ni mogel, kod ga vlačijo tako molče in strahotno; ni mogel ugeniti, kaj namestavajo z njim, pravice željnimi. Kakor da je v mesto zablodil, koder ni hčil še nikoli, med ljudi, ki jim ni razumel ne govorice ne postav; vprašaj jih, pa ti ne bodo odgovorili, pozdravi jih, pa ne bodo odzdravili; njih pravica ni tvoja pravica, njih Bog ni tvoj Bog.

"Potrebno je, Bog je ukazal, strma in kamenita je pot do pravice!" je rekel Jernej v svojem zaupanju in je povsili glavo in je šel z njimi. Zakaj vedel je, da je nekoč eeste konec in da Bog ne odvrne za zmirom oči od svojih hlapcev.

Vodili so ga in gonili, kakor nekoč Gospoda od velikega duhovna do velikega duhovna, od sodnika do sodnika; izpraševali so ga, Jernej pa je odgovarjal po pravici, brez srda in brez ošabnosti. Mnogo gospode je videl in mnogo britev. Hudo so govorili z njim, mrko so gledali nanj, pehali so ga in suvali od duri do duri; Jernej pa ni kričal in ne grozil, zakaj čisto je bilo njegovo srce in njegova vera je bila trdna. Tudi se ni upiral, ko so ravnali z njim kakor z bolnikom in kakor z otrokom; zaničevanje in zasmeh je trpel zaradi pravice. Ni se rotil in ne pritoževal, ko so rekli, da je bolan na duhu in da je bebast otrok v svoji pameti.

(Dalje prihodnjič.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivaliteta je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugoslovanskega zveza v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe.

Fr. Udovick, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slavic Workmen's Pub. Co., Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

RAZREDNI BOJ.

Delavski razred je v neprestanem konfliktu s kapitalističnim razredom in delavski razred bo v tem boju tudi zmagovalce. In kadar se to zgodi, bo razredni boj prvič prenehal v svetovni zgodovini.

Razredni boj se danes bojuje na političnem kakor tudi na gospodarskem polju. Organizacija za boj prve vrste je politična stranka, za drugega strokovne organizacije ali unije.

Splošno se misli, da so socialisti začeli ta boj, a dejstvo je, da je boj rodil socialiste, ki so ga le pokazali in pravi luči ter na ta način privabili zatirane mase do razredne zavesti.

Pravzaprav bi ne bilo treba učiti razredne zavednosti; kajti zgodovina, kaže, da je vsak razred prišel do zavesti, ko je bil pritisk nanj dovolj silen; tako bi prišel tudi današnji proletarijat do zavesti ob svojem času. Toda s tem, da učimo razredni boj, pospešujemo splošni kulturni napredek in obenem prihranimo na milijone žrtev, ki bi podlegle v tem besnem boju. Iz tega je torej razvidno, da je zbujanje proletariata k zavesti opravljeno in neobhodno potrebno.

Ako se sedaj čudimo nepričakovanim pojavom napredka svetovne politike, tedaj je potrebno, da iščemo prave vzroke teh dogodkov. In ako na podlagi tega iskanka naredimo scdbo, moramo resnici na ljubo priznati, da je ta razredna zavest rodila kljub svoji mladosti že najlepše sadove. Iz tega sledi, da ima razredna zavest oziroma razredni boj, katerega navdihuje, v sebi velikansko živiljsko silo, ki neprestano raste in se jači; to bo trajalo tako dolgo, da bo razredna zavest tako splošna in njena odporna sila tako močna, da zdrobi kapitalistično silo v prah in s tem konča razredni boj za vedno. Pravičen namen tega boja, korenito spoznanje njegove zgodovine in sedanosti ter dalekovidni razvoj tega boja v bodočnosti je najboljša zagotovilo, da smo na pravi poti in da je naša končna zmaga zagotovljena.

Razredni boj je eden najbolj praktičnih naukov socializma. Kdor hoče stopiti v to stranko, mora priznati vero v razredni boj, se odpovedati vsaki nadaljni zvezi z kapitalističnimi strankami in priseči zvestobo delavskemu razredu in socialistični stranki. Razredna zavednost pomeni sodelovanje v razrednem boju in je nepremagljiv princip socialističnih milijonov, ki zahtevajo, da se strmo glavi kapitalizmu. To veliko delo ima izvršiti politična moč delavskega razreda in nihče drugi ne. V tem boju ne priznamo nobenega kompromisa in nobene miločine.

Velika socialistična armada mora v prvi vrsti obstajati iz proletariata in mezdnih delavcev. Ti največ trpe in ne morejo nič izgubiti, a lahko pridobijo največ s socialno revolucijo.

Ako se tem pridružijo izobraženci, ljudje s poklici, posestniki, mali producentje in kapitalisti, so ravno toliko kakor najpriprostejši delavci.

Neki socialistični govornik se je izrazil, da je težko opaziti razredni boj skozi okna razkošne katedrale, ali skozi očala advokatov,

Zahteva newyorških socialistov.

Iz New Yorka je prišel dne 2. t. m. sledeči telegram:

Nemška ofenziva proti Rusiji je povzročila med socialisti ogromen odpor zoper nemški pacifizem, kar se je manifestiralo snoči na velikem socialističnem shodu v Acolian Hall. Zbor je skoraj soglasno odobril zahtevo, da naj se vsi socialisti v Ameriki zedinijo za podpiranje vojne,

ker je to edino praktično sredstvo za obrambo demokratičnih idealov proti nemškemu imperikalizmu.

Resolucija, ki jo je sprejelo 1200 zborovalcev, zahteva, naj skliče socialistična stranka tekom dveh tednov izvrševalni odbor za revizijo resolucije st. lousijske konvencije,

v kateri je bilo izrečeno, da je vojna z Nemčijo neopravičena.

Druge resolucija, ki je bila sprejeta na shodu, poziva radikalce vseh vrst v Ameriki, naj opuste malenkostne razlike nazorov in za izpolnjevanje svoje dolžnosti proti svojim bratom v Rusiji "začeno sveto vojno zoper stekle pse v Evropi."

Shod je bila sklicala Židovska socialistična federacija, a udeležilo se ga je mnogo socialistov in radikalcev drugih narodnosti. Govorniki so opozarjali na umiranje ruske svobode pod hohenzollernskimi petami in zbor je navdušeno odobral poziv na vojno zoper najinfamnejšo despocijo.

Priznati moramo, da nas to poročilo nenavadno veseli. Socialistični New York se drami in spoznava resnični položaj. To je velikanskega pomena, kajti prav iz New Yorka je prihajala tista propaganda, katere sad je bila znana st. lousijska resolucija. Če se jim zdaj odpira pogled za pravi značaj in pomen te vojne, tedaj je upati, da predre to spoznanje kmalu v vsej stranki in da najde ameriški socializem svoje pravo stališče, dokler še ni prepozno.

Dobro vemo, da niso newyorški socialisti edini, ki so začeli resno rezmisljati o st. lousijski konvenciji in njenih sklepih. Tako zbujanje duhov opazamo že precej časa po mnogih krajih. Newyorškim sodrugom pa gre zasluga za korak, ki so ga storili, kajti treba je priznati, da je vedno treba poguma za popravno storjenje napake. Socialistim v New Yorku je treba izreči čast, da so imeli ta pogum.

Bilo bi bolje, če bi se bila stranka takoj v St. Louisu postavila na stališče, na katero naj se po pozivu iz New Yorka sedaj postavi. Toda nam ne gre sedaj za rekriminacije. Prepričani smo, da so a človek, ki se nahaja v bojnih vrstah, ga vidi z lahkoto.

Ta boj se je začel ob istem času kot naša kultura in ni ves čas za moment pojenjal ter se še danes nadaljuje.

Ta boj je najdaljši v zgodovini in največji, kajti ta boj je zgodovina sama.

Charles Schwab, predsednik jeklarskega trsta, je bil pred nekaj dnevi na banketu, na katerem je bila navzoča izbrana družba njegovih prijateljev in industrijalnih kraljev. Med banketom je povzel Schwab besedo in v daljšem govoru orisal svetovni položaj, katerega je povzročila svetovna vojna. Potem je prišel na delavsko vprašanje in izjavil, da je prišel čas, ko bodo oni, ki ne posredujejo ničesar razen svoje delovne moči, vladali svet. "Pojava in Ruskem nam pričajo, da je prišel čas, ko se izvrši velik obrat po vsem svetu. Delavci vsega sveta se bodo dvignili in rešili sami gospodarsko vprašanje vseh narodov. Za nas je potrebno, da spoznamo čimprej to resnico. Čim prej jo spoznamo, tem bolje bo za nas in za ves svet."

Te besede mogočnega kapitalista so velikega pomena. One pričajo, da so tudi že v kapitalističnem vladajočih krogih spoznali, da je kapitalizem preživel svojo dobo ter da se bo moral umakniti novemu družabnemu redu, v katerem se preneha zatiranje ljudstva po posameznih osebah, ki si kupijo sedaj bogastvo od žuljev drugih.

Armour & Co., ki pripada, kakor znano mesarskemu trustu, je

imeli dobre in poštene namene tisti, ki so glasovali za resolucijo večine; ampak v zmoti so bili. Glavni vzrok njihovega ravnanja je bil ta, da niso poznali pcdlosti nemškega in avstrijskega imperikalizma do dna srca.

Priti je morala nesreča ruske revolucije, da jim je pokazala vso infamijo kajzerizma, in zdaj spoznavajo, da je vojna do poraza edino praktično sredstvo za rešitev demokracije. In zaradi tega zahtevajo revizijo st. lousijske resolucije.

Sodrug i v New Yorku imajo prav. Vse besede o poštenih mirovnihih nagibih Nemčije je raznesel veter, ko je Rusija berlinskim pogotem dala priliko, da sklenejo kolikor toliko pošten mir, pa je kajzerska razbojniška drhal pokazala, da ne pozna in ne priznava nobene druge pravice, kakor železno pest.

Vsa sredstva kulture, ki jih je ruska revolucija izkušala, so ostala brez uspeha. Viljemovi tolovači nočejo sklepati miru, ampak ga diktirajo. Nočejo se pošteno pogajati, ampak zahtevajo, da bi premagana stran padla na kolena pred njo.

Zoper hindenburško železno pest ne pomaga nič drugega, kakor da si skuje demokracija vsega sveta svojo železno pest in zdrobi hohenzollernsko. Brez tega ne more biti miru na svetu. Brez tega ni varnosti ne za demokracijo, ne za socializem.

Za to delo se mora odločiti tudi socialistična stranka v Ameriki. Glas, ki je prišel iz New Yorka, se mora razleči po vsej deželi. Kakor zatira kajzerstvo in njegova soldatska socializem po Rusiji, kjer vrača nemškemu baronom v Estoniji in Livoniji njih fevdalne privilegije, kjer uvaja predrevolucionarni kapitalistični red, kjer strelja rdeče garde, tako bi ta perfidna tolpa zatrija zadnjo sled demokracije po vsem svetu, ako bi se ji narodi podali.

Z gadom se ni mogoče pogajati. In kajzerizem je strupenejši od gada. Glavo mu je treba streti in socializem mora v svojem lastnem interesu z vsemi močmi pomagati, da se doseže ta cilj.

Dokler ni bil položaj tako jasen, kakor je postal vsled podlega nemškega napada na skoraj razoroženo Rusijo, so bili nazori lahko različni. Danes je jasno vse.

Kdor ni proti kajzerstvu, je zanj. Kdor je proti njemu, ne sme biti proti njemu le z jezikom, ampak z dejanjem. To mora pokazati socialistična stranka.

izdala letno poročilo o svojem delovanju. Po tem znaša čisti dobiček v pretečenem letu ne malo vsoto \$21.293.562, to je za čez en milijon več kot leto porej. V pretečenem letu se je prodalo mesa v vrednosti 575.000.000 dolarjev. K temu račun pa ni všeto meso, ki se je prodalo v južni Ameriki zaveznikom. Tisti dobiček znaša še posebej mnogo milijonov.

Človek bi dejal, da ni težko spoznati potrebo organizacije, in težko razume psihologijo ljudi, ki mislijo, da zadostuje, če nosijo "socialistično mišljenje" v glavi. To bi bilo nekaj, če bi bila človeška družba individualistična, če bi mogla biti taka in če ne bi bilo treba boja. Ali družba je družba; v njej stoji skupni interes nad posameznimi — če hočemo ali če nečemo. Teoretično lahko tajimo skupne interese, ali čim bolj jih preziramo, tembolj nas praktično tepo. Zato je anarhistični individualizem, ki se postavlja nad organizacijo, kljub aktivnosti in požrtvovalnosti posameznikov tako neploden, da ni dosegel še niti najmanjšega uspeha, ki bi kaj veljal za splošno in pomaknil napredek kaj dalje.

Gospodje kritiki so v temeljni zmoti, ako trdovratno trdijo, da je imela moderna umetnost prenapreden razvoj. Mislijo, da vidijo že stredo, ko nasprotno niti ves material se ni zbran za zgradbo.

Segantini.

Ker je žena pod kapitalističnim sistemom najbolj prizadeta, ima pričakovati tudi največ od socializma.

Za gospodarsko demokracijo.

Za razne kapitaliste v Zedinjenih državah so prišli neprijetni časi. Če hoče vlada, da bo vojna s Hohenzollerni in Habsburžani uspešna, mora tudi tem mogočnim gospodom gledati na prste, zakaj za uspeh na bojiščih ne zadostuje le gotovo število vojakov, ampak armada mora biti absolutno preskrbljena z vsem, kar je potrebno za boj, za njeno življenje, za oskrbo ranjenecv, i. t. d. Razun tega je eden najvažnejših pogojev zmage ta, da se ohrani življenje vsega naroda, iz katerega se zajemajo sile za boj, pa tudi moči za vse potrebno delo, na gotovi življenski višini.

Zaradi tega je vlada v svojem lastnem interesu prisiljena, da odpravi ovire, ki bi mogle na bojiščih in doma povzročiti kritične težave. In ker imajo mnogo za ta namen potrebnih sredstev kapitalisti v rokah, mora vlada pogledati tudi za kulise njihovega delovanja in barantanja in jim eventualno tudi stopiti na kurja očesa.

V raznih slučajih se je to že zgodilo in zelo nam je žal, da nam prostor v listu ne dopušča podrobnejših razprav v teh zadevah. Da bi mogli tudi v tem oziru spravljati svoje naloge tako, kakor bi radi, bi moral list imeti vsaj šestnajst strani in vsaj tri urednike.

Tisti izmed naših naročnikov, ki čitajo tudi dnevnik "Prosveto" — in teh ni malo — so zadnje tedne lahko čitali zelo zanimiva poročila o preiskavah proti mesarskemu trustu.

Te preiskave, ki se vodijo na raznih mestih, v kongresu, pred zveznim sodnikom Alschulerjem v Chicagi itd., so že doslej spravile mnogo zanimivega materiala na dan. Potrdile so na primer staro tožbo socialistov, da postopajo mesarski magnati s svojimi delavci v mnogih slučajih slabše kakor z živino v svojih klavninah. Nekateri izpovedbe delavskih zastopnikov se slišijo tako, kakor da čita človek poglavja iz Sinclairjevega romana "Džungel", ki ga je tudi v slovenščini izdala Jugoslovanska tiskovna družba.

Obenem se pa spoznava iz teh razprav, da je volovskim in presičjim baronom večina populoma neznan tista reč, ki jo navadni ljudje imenujejo "vest", kadar gre za njih profite. Očividno se ne ravna po geslu, ki ga je izrekel neki kapitalist pred kongresnim odborom, da se "odpatriotizma ne morejo dati dividende." Izprečati od vlade prekomerne dobičke je tej gospodi prav tako malenkost, kakor podjarmiti farmerje, da jim morajo pod nič prodajati blago, s katerim napravijo sami po več kakor sto odstotkov profita, ali pa vtihotapljati v časopise zlagane vesti, ki spravljajo tudi vladno lahko v največjo zadrego. Oni znajo človeka postaviti v vladno službo, kjer dobiva en dolar plače na leto in izgleda kot patriotičen prostovoljec, pa je v resnici zastopnik njihovih interesov, za kar poteguje po desetisoč dolarjev in več.

Pri tem so Zedinjene države v vojni, in kdor resno misli, si mora priznati, da je ta vojna vse kaj drugega kakor igrača. Vsakdo se moti, kdor misli, da je boj zoper centralne sile malenkost. Nemčija in Avstrija sta vstopili v to vojno militaristično pripravljeno do zob; po vseh deželah sta imeli razpredeno mrežo svojih intrig in svoje špionaže; doselej sta imeli deloma vsled svoje pripravljenosti, deloma vsled zmot in napak svojih nasprotnikov toliko sreče, da ju nekateri pesimisti smatrajo za nepremagljivi.

In vendar morata biti premagani. Za to pa je treba trdega dela in velike požrtvovalnosti. Vsaka sebičnost se mora umakniti temu cilju. Toda kapitalistom armourskega in swiftovskega kalibra ne prihaja niti v sanjah na misel, da mora biti požrtvovalnost tem večja, kolikor večja je sposobnost za njo. In jasno je, da človek lahko tem več žrtvuje, čim več ima.

Predsednik Wilson razglasha, da se vodi vojna za demokracijo. Mesarskim magnatom bi bilo najljubše, da bi se vodila vojna za njihove profite. Ni čuda. Demo-

kracija je takim ljudem Hekuba. Oni bi lahko delali profite, tudi če bi vladal kajzer v deželi, nemara še bolje, kakor v demokratični republiki.

Če hoče Zedinjene države doseči svoj cilj, tedaj se mora tako brezobzirno profitarsko delo ustaviti na vsak način, kajti izkoriščanje svoje vlade, svojega prebivalstva in svojega delavstva ni nič drugega, kakor posredno podpiranje kajzerja.

Mesarski magnati niso edini, ki ravna jo na tak način. Kongres in vlada sta izsledila še več takih slučajev. In če ne bi šlo za nič drugega, kakor za vojno zmago, bi se morala lažnivim patriotom strgati krinka z obraza in ustaviti njih škodljivo delo. Pri tem gre pa vendar tudi še za nekaj drugega. Ako hočemo Evropi pomagati, da se reši kajzerstva, ne moremo trpeti, da bi si tukaj kajzerji napravili topla gnezda in ustanovili svojo hegemonijo. Vojna za demokracijo mora v vsakem oziru imeti demokratičen značaj.

Za ta namen je pa tudi potrebno, da se postavi Socialistična stranka na tisto stališče, na katero jo pozivajo resnično radikalni elementi v njenih vrstah. Boj zoper kajzerizem je sedaj edino res radikalno sredstvo vsake demokracije. Kadar se postavi stranka na to v sedanjih časih edino prav stališče, se spravi tudi v soglasje z ogromno maso ameriškega delavstva in si pridobi tisti vpliv na ameriški proletarijat, ki ga polagoma že izgublja. In s tem si pridobi moč, da more delati za zdrave demokratične in socialne reforme, za katere dozo-veva čas.

Vlada je vzela železnice v deželi pod svojo kontrolo. Preiskave mesarskega trsta kažejo, da bo to pač tudi za klavnice edino sredstvo, če hoče biti dežela varna, da bo mogla preživljati prebivalstvo in armado in dajati svojim tovaršem v boju tisto podporo, ki jo potrebujejo.

To je polje dela za socialistično stranko, ki bi na ta način lahko dosegla velika uspeha za delavstvo in za vse ljudstvo v Zedinjenih državah. Kdor hoče imeti uspeh, mora imeti moč; ta moč bo v soglasju s mišljenjem ameriškega delavstva.

Razširjenje in poglobitev demokracije, ki je nujno spojena s tem, da se ustavi temno delo vsakovrstnih profitarjev, je pa nujno potrebno v interesu vse dežele. Predsednik Wilson je razglasil vojno za demokracijo. Kongres je pritrdil temu geslu. Strokovno organizirano delavstvo, jedro proletarijata, se pridružuje temu klicu na vseh svojih sestankih in ob vseh prilikah.

In ves svet gleda na Ameriko. Ni dvoma, da je postala to najvažnejša dežela med nasprotniki kajzerizma.

Treba pa je tudi dokazati svetu, da nimamo le gesel, ampak tudi dejanja. Demokracija mora postati kri in meso, da dobimo zaupanje tistih, ki upirajo svoje oči v nas. Na Angleškem in v Franciji igra delavski razred tako veliko vlogo, da je ne more nihče prezreti. Naj se sodi o boljše-kih, kakor se hoče, tega vendar ni mogoče utajiti, da ima delavsko ljudstvo krnilo v rokah, in če bi se zgodilo, da bi se morali boljše-ki umakniti, pridejo na njihov mesto ali pa v zvezo z njimi zopet socialisti.

Vse to gleda na Ameriko in ždi odgovora na vprašanje, ali se resnično, odkritosrečno bojujemo za demokracijo. Ali smo tudi doma iskreno demokratični.

Pokazati moramo svetu, da smo. Za to ni treba baš boljše-ške metode; ampak svet mora spoznati, da ne opravljajo milijoni do posebnih privilegijev in da ne ščitijo dolarski kupi izkoriščanja in zatiranja. Če so kapitalisti škodljivi interesom ljudstva in dežele, ne sme biti nobenega nasipa, za katerega bi se lahko nekanžovani umaknili.

Veliko nalogo ima v tem oziru socialistična stranka, izvršila pa jo bo lahko ako bodo njena dela soglašala s čuvstvi delavske mase. In ta čuvstva so protikajzerska.

Malenkostne skrbi so smrt umetniškega ustvarjanja. Feuerbach.

DUŠEVNO STREMLJENJE DELAVCEV.

Trebuharji! Želodec jim je vse! Nobenih idealov nimajo! — Tako krče naši nasprotniki za vsakim oglom o socialnih demokracijah, o katerih vedo približno toliko, kolikor zemljan o prebivalcih na Martu. V resnici nima noben sloj toliko resničnih idealov kolikor organizirano delavstvo. Prav zanimiv argument za to nahajamo v nemških listih. V socialno - demokratični reviji "Neue Zeit" je neki sodrug, pač še objavljal svoj sklepni letni račun pred sedanjo vojno, in vele-konservativna "Kreuzzeitung" piše o tem sledeče:

Ta proračun je v marsikaterem oziru zelo podučen. Dotični delavec, ki mora biti dober gospodar — saj je v letu, o katerem poročajo, vložil 220 mark v hranilnico, je kljub brezposelnosti, ki je trajala 13 tednov, imel 1265 mark, (marka je približno 1. K. 20 vin.) dohodkov. Zveznih doneskov je vplačal za 39 tednov, nič manj kakor 6.9 mark, imel je pa razven tega še sledeče, očitno iz njegovega strankinega pripadništva izvirajoče izdatke: Društveni doneski 9 mark 30 fen., podpore za stavkajoče in ogrevalnico 3, m. 70, f., darila in pripomočki 15, m. 65, f. delež za telovadnico 5, mark.

Razven tega je samski delavec vpisal za "osebne izdatke ob nedeljah itd." 144 m. 34 f. in piše o tem: "Med osebnimi izdatki ob nedeljah so tudi moji izdatki za predavanja in shode, o katerih, žal, nisem napravil posebnih beležk. Vredno bo pač, da vsaj navedem shode, katerih sem se udeležil. Obiskal sem 18 predavanj, 24 shodov s predavanji političnega in strokovnega značaja, 19 poslovnih shodov, 15 sej in dogovorov, 7 diskusijskih in bralnih večerov, 6 priredb zabavnega in resnega značaja. Izdatke torej nikakor ni tako visok, kakor bi se lahko zdelo na prvi hip."

Omenjeni list se seveda jezi in pravi, da so tudi izdatki za časopise in knjige, ki znašajo 57 m. 59 fen., strankarskega značaja, kajti delavec navaja sam, da je bil naročen na en dnevnik, 1 tednik in 1 polmesecnik. Ko je bil brez posla, je dobil od zveze 48 mark podpore.

Jeza junkerskega lista nas ne zanima. Ampak druge reči so tu. Večina slovenskih listov bo debelo gledala, če bere, da je sodrug, ki je bil 13 tednov brez posla, vendar zaslužil 1265 mark ali 1518 kron. A stvar je jasna. Nemški delavci so vzorno organizirani, in zato so si tudi priborili drugačne plače, kakor slovenski.

Druge stran je pa ta: Za svoje duševne potrebe, predavanja, časopise, knjige, zabavne in resne priredbe je ta delavec ve čizdal, nego navadno porabi v take namene meščan, več nego mnogi inteligentje. Njegovo prvo delo je pač bilo, da se je organiziral, da se je bojeval za boljše plačo, za več prostega časa. In kako je porabil te pridobitve, se vidi iz navenege računa. Najprvo je kolikor toliko gledal, da reši želdno vprašanje, a to mu je bilo sredstvo za ureditvenje kulturnih stremljenj.

Kdo more ob takih pojavih blebetati o sirovem materijalizmu socialne demokracije?

Ampak še nekaj bi vprašali še razne velike uničevalce socializma. Kaj menijo, v čem je največja narodna moč? Kdor hoče priznati resnico, bo pritrdil, da jo ustvarja znanje. Kjer je socializem močan, tam se dviga ljudska masa na višjo kulturno stopinjo, in le kjer je masa izobražena, se lahko pravi, da je narod kulturn.

In s slovenskim narodom je tako: Mi imamo par kapitalistov, ki sede na svojem denarju kakor kokoši na jajcih, imamo par frazerjev, ki deklamirajo, na drugi strani pa imamo množice, ki še za kruh nimajo dovolj, kaj še za knjige, za umetnost, za kulturo sploh.

Socialno demokracijo prekinjate v imenu narodnosti! Norei! Čim več socialne demokracije, tem boljje bo slovenski narod mogel tek-movati z drugimi. Čim več socializma, tem več bo kulture. Potem pa bi bilo tudi tem več moči za boj za narodni obstanek in za narodni razvoj. Taka je ta reč, in kdor ima zdrave možgane, jo lahko presodi.

Podpisani mir.

Ruski delegati so podpisali kajzerjev mir. To pomeni, da ni Rusija danes materialno dovolj močna za nadaljevanje vojne in se je morala vdati v usodo. Pogoji, ki so jih boljševiki sprejeli, bolje rečeno morali sprejeti, so okrutni. Le infamna fraza kajzerskih zločincev se glasi, da je to "časten" mir. V resnici je to kapitulacija Rusije, s katero se tudi boljševiki nikdar ne bi bili sprijaznili, ako ne bi bile razmere razdejale odporno silo Rusije.

Podpisani mir trga od Rusije takorekoč vsak kos zemlje, na katerega je stopila hohenzollerska soldateska; vrhutega so roparji svojim prejšnjim zahtevam dodali še to, da mora Rusija odstopiti kos ozemlja na Kavkazu Turčiji. Štiri milijarde odškodnine zahteva kajzerjeva tolpa od Rusije. Nadalje se vsiljuje revolucionarni republiki trgovinska pogodba, ki daje Nemčiji velikanske privilegije.

Delegati, ki so bili v Petrogradu določeni, da podpišejo mir v imenu Rusije, so pri izvršitvi tega žalostnega posla ohranili dostojnost republike. S kajzerjevimi hlapei se niso spustili v nobeno razpravo; nobenega mešetarnjenja za drobne niso poskusili. Prišli so v Brest Litovsk, zapisali svoja imena na dokument kajzerskega tolovajstva, in zopet odšli. Če je ostalo Viljemovim biričem še kaj človeškega čuta, so morali občutiti obnašanje ruskih delegatov kakor klofute, in če jih niso zapadle sredi obraza, tedaj so sploh le še mašine.

Bridki so pogoji, ki so bili Rusiji vsiljeni. Ali jasno je, da ni bilo nič drugega mogoče. Da so boljševiki imeli voljo za boj, se lahko spozna iz njihovih izjav, iz ukrepov zadnjega časa in iz skrajnih poizkusov, da bi organizirali odpor. Toda resistenčna sila Rusije je začasno zlomljena.

Zgodilo se je tako, kakor je dejal Trockij v svoji knjigi, davno preden se je dovršila ta tragedija. "Če predpostavljamo katastrofalni poraz Rusije — pravi v poglavju "Vojna zoper carizem" — je mogoče, da povzroči vojna hi-

trejši izbruh revolucije, toda za ceno njene notranje slabosti."

Tako se je res izvršilo. Revolucija ni mogla v razmerah, kakršne so bile, opraviti obojega posla — znotraj in zunaj. "Tudi če doseže revolucija v takih okoliščinah uspeh — je pisal Trockij — se obrnejo hohenzollernski bajoneti proti revoluciji." To nevarnost je torej Trockij poznal od začetka; poznali smo jo tudi mi, le nekateri "čisti" so plaval v oblakih in zidali tam utopistične gradove. Hohenzollernski bajoneti so se res obrnili proti ruski revoluciji in boljševiki niso mogli storiti nič drugega, kakor rešiti, kar se za hip da rešiti.

Da je bil vsaj to mogoče, je zahvaliti dejstvu, da ima kajzerstvo vojno še na drugi strani. Tako je, pa naj fanatiki trobijo, karkoli hočejo. Ako bi imeli hohenzollernski razbojniki proste roke, tedaj ni dvoma, da bi vrgli vso svojo silo zoper Rusijo in njih bataljoni se ne bi ustavili, dokler ne bi bila revolucija popolnoma pomandranja. Le vojna na zapadni fronti je preprečila, to popolno katastrofo.

Le najbolj bornirani dogmatiki, ki skozi črke ne vidijo živega življenja, morejo zanikati, da je ruska kapitulacija strašen udarec. Trockij je v svoji knjigi vse drugače sodil o ruskem porazu, kakor nekateri utopisti, ki so se vedno sklicevali nanj.

"Poraz Rusije nujno predpostavlja odločilno zmago Nemčije in Avstrije na ostalih bojiščih in to bi pomenilo nasilno ohranitev nacionalno-političnega kaosa v srednji in jugovzhodni Evropi in neomejeno gospodstvo nemškega militarizma v Evropi. Prisiljeno razoroženje Francije, milijarde odškodnin, vsiljene carinske meje okrog premaganih narodov, Rusiji vsiljena trgovinska pogodba, vse to v zvezi bi napravilo iz nemškega imperializma gospodarja položaja za mnogo desetletij."

Rusija je sedaj res poražena. In zadnje posledice tega poraza bi neizogibno prišle, kakor

jih opisuje Trockij, ako se ne bi bilo nekaj zgodilo, s čimer se ni računal, ko je pisal svojo knjigo. Te zadnje posledice more preprečiti le dejstvo, da je Amerika vstopila v vojno. Le to dejstvo daje še upanje, da ne postane nemški militarizem gospodar vse Evrope. Le Amerika more v boju zoper najstrašnejšo avtokracijo nadomestiti opešano Rusijo. In le z njeno pomočjo se more doseči zmaga, ki bo pomagala revolucionarni Rusiji zopet na noge.

Kratkovidni žurnalisti so bili s svojbo sodbom Rusiji hitro gotovi. Kako bi se sami obnašali v takem položaju, v kakršnega je Rusija nujno prišla, je drugo vprašanje. Ampak glavno, na kar pozabljajo taki urni peresarji, je to, da morajo zavezniki v svojem interesu tudi znaprej vpoštevati Rusijo in da jo zelo potrebujejo, če si hočejo prihraniti vsaj nekaj žrtev.

Nemčija bo z mirom na vzhodni fronti sama nekoliko razočarana. V praksi se bo namreč pokazalo, da njen uspeh z ozirom na militaristične potrebe vendar ni tako ogromen, kakor je pričakovala. Izza skrajne arogance, ki jo je hohenzollerska banda kazala napram boljševikom, hočeja jih očitno popolnoma ponižati, bi mogel le slepec upati, da nastane med Rusijo in Nemčijo prijateljstvo. To ne bo mogoče, dokler ne pade kajzerizem, dokler se ne bodo mogli boljševiki pogajati s socialisti Liebknechtove šole. Na kakršnokoli dobrovoljno podporo Rusije ne more torej Nemčija na noben način računati. Pač pa ji ostane Rusija kljub izsiljeni demobilizaciji tudi znaprej toliko nevarna, da ne bo mogla kar vse vojske z vzhoda prepeljati na zapadno fronto.

Nemčija je odtrgala od Rusije ogromno ozemlje in prebivalstvo v vseh teh krajih je Prusiji sovražno. Litvini, Leti, Esti in vsi skupaj so se pač potegovali za svojo avtonomijo; toda pri tem so hoteli ohraniti zvezo z Rusijo, strastno se pa upirajo vsaki nemški hegemoniji, naj ima že kakršnokoli obliko. Vsi ti narodi so v srečo revo-

lucionarni in Nemčija jih je zlasti razdražila s tem, da je takoj začela vpeljevati protirevolucionarni gospodarski red. Za vzdrževanje tega "reda" bo morala pustiti po vseh teh deželah prav znatne okupacijske čete. Ni dvoma, da bo v teh krajih vladala skrajno despotična, a njen despotizem se ne bo mogel opirati na nič drugega, kakor na njene bajonete.

To so fakta, s katerimi morajo zavezniki računati, in zato bi bilo prav dobro, če bi nekateri kapitalistični listi nehali hujskati zoper boljševike. Odkar je v Rusiji izbruhnila revolucija, je bilo storjenih mnogo napak ne le v Rusiji sami, ampak tudi tam, kjer niso znali prav presoditi ruskega položaja. V interesu splošne demokracije je nujno, da se popravijo te nauke, zakaj obnove ruske moči je svetovni demokraciji tako potrebna, kakor Rusiji pomoč te demokracije.

Ruski revolucionarji niso tiste vrste ljudje, ki bi se trajno vdali barbarski sili hohenzollersko-habsburške avtokracije. Vsa njihova dosedanja dejanja, ne glede na to, koliko zmot je bilo v njih, so šla dalje nego za porazom carizma; njih namen je osvoboditev Evrope. Trockij opisuje Nemčijo kot najbrutalnejšo, Avstrijo kot najreakcionarnejšo silo. Da se razbije Avstrija in pokaže Hohenzollernom pot za carjem, je ena njegovih glavnih zahtev, ki jo zastopa naravnost s strastjo. Tega cilja ne more revolucionarna Rusija pustiti izpred oči. Toda razumeti se mora, da je njena notranja obnova za enkrat najvažnejša potreba. V tem stremljenju jo mora podpirati demokracija vsega sveta. Garancije ji je treba dati, da je varna doma, zlasti da ne bodo protirevolucionarni poizkusi dobili nobene podpore.

Tedaj se Rusija lahko preporedi. In kadar bo mogla zopet trdno stati na svojih nogah, tedaj bo njena revolucionarna sila največji strah hohenzollernstvu in habsburžanstvu. Z njeno obnovljeno močjo doseže demokracija res lahko popolno, svetovno zmago.

Nemška manjšina.

Precej jasno je postalo, da je vsako upanje na duševni prepoved socialistične večine v Nemčiji, takozvane Scheidemannove frakcije, izgubljeno. "Hopfen und Malz verloren" — bi dejali Nemei. Nekaj časa je izgledalo, kakor da se je v Scheidemannove žile vrnilo nekoliko stare revolucionarne krvi; nastopal je že proti vladi, slavil rusko revolucijo, in parkrat so se pojavili že ostrijši glasovi v njegovih besedah. Ali zdaj se že lahko vidi, da to ni bil pravi ogenj. Pod pepelom je bilo pač še nekoliko socialistične žerjavice in ta je za trenotek zažarela; zdaj je pa v peči zopet popolna tema.

Ko so Rusi nastopili za mir, je začel tudi Scheidemann pozivati nemško vlado, naj posluša ruski glas. Takrat je bilo misliti, da je ruski zgled zdramil stare socialistične tradicije tudi v nemški večini. Zdaj pa ne more biti več dvoma o tem, da je mislila ta žalostna stranka le na nemške interese — skoraj bi človek dejal: Na prusko-hohenzollernske interese — solidarnosti z ruskimi socialisti pa ni čutila niti za spoznanje. Mir z Rusijo je želel tudi Hertling, ampak le zato, ker je računal z oslabelejšo Rusijo in mislil, da ji lahko vsili pogoje, kakršne hoče sam; za mir z Rusijo je tudi Hindenburg, ampak le zato, da bi zmore, ki so in ki deloma še operirajo proti Rusiji, tem lože vrgel zapadno fronto. Scheidemann sicer ni z glasno besedo zahteval, da se okupira Livonsko, Kuronsko, Estonsko itd., ampak njegova stranka ni mignila z mezinom, ko je Nemčija to fakično storila; njegova frakcija ni imela besede protesta, ko so bili nemški regimenti pošiljani, da pomandrajso rusko revolucijo.

Nemški večinski socialisti so si nakopali od začetka vojne mnogo grehov na glavo; a veliko bi jim bilo lahko odpuščeno in vse bi bilo sešasoma lahko pozabljeno, če bi bili vsaj pa padcu cariz. odločneje stopili na noge in pokazali ruskim so-

cialistom iskreno solidarnost. Če niso razum, položaja v Kerenskijevi dobi, bi se bili morali spomniti vsaj po vstaji boljševikov na mednarodna načela in si priključiti v zavest, da jim mora biti Trockij vendar bližji, kakor njih Willi Hohenzollern. Toda bilo je vse zaman. Tistih par radikalnih fraz, ki jih je Scheidemann izrekel, je le pomagal zapeljati boljševike, da so verjeli v revolucionarnega duha v Nemčiji; ko je prišlo do odločitve, so pustili ruske sodruga na cedilo.

Morda ne bi bil njih protest praktično nič zalegal. Vlada in militaristični gospodje se ne bi bili ozirali nanj, ampak bi bili enako infamno ukazali nov napad na Rusijo, kakor so storili brez njihovega protesta. Ampak izpolnili bi bili vsaj svojo socialistično dolžnost. In če je v nemški armadi kaj revolucionarnega duha, bi ga bil tak glas morda vendar zbudil.

Nič takega se ni zgodilo. Pač pa je večina celo opravičevala nemško vlado in skušala utrditi zaupanje vanjo, dasi je imela tisoč dokazov, da ni verjeti ne eni besedi te bande. Telo neverjetno je, da bo mogla Scheidemannova klika kdaj opravičiti svoje postopanje. Kadar se zopet oživi Internacionala, ne bo menda za to gospodo prestora v njej. Edini, ki niso okuženi od "nemške ideje", so neodvisni socialisti, člani manjšine; govor poslanca Haaseja, ki ga je pred kratkim imel v rajstagu, kaže, da so oni edini pošteno vztrajali na ruski zahtevi: "Mir brez aneksij in odškodnin." Obenem obsega njegov govor zaslužno kritika večinarjev.

Glavna vsebina njegovega govora je bila: "Ruska vlada, ki je po padcu carizma prevzela krmilo v svoje roke, je vsem narodom in vladam ponudila premirje in mir. Zadoščenje vzbuja kancelarjeva izjava, da smatra to ponudbo za možno podlago za začetek pogajanja. Toda po ve-

likih razočaranjih, ki jih je naše ljudstvo doživelo z ozirom na vprašanje miru, se je vendar treba varovati vseh iluzij in pazno pretehtati vsa dejstva, ne da bi se kaj skrivalo. Do sedanjega časa ni bilo stališče naše vladajoče vojaške diktature le hladna rezerviranost, ampak fakično odločno nasprotno napram temu koraku ruske vlade.

Manifest naše stranke, sklicujoč zbor, da bi se razpravljalo o ponudbi ruske vlade — o splošnem premirju z namenom, da bi se dosegel mir brez aneksij — je bil konfisciran in njega razširjanje prepovedano. Listu "Leipziger Volkszeitung," ki je bil objavljen manifest, preden je bil izdan dekret, se je zagrozilo, da bo za dobo vojne zatrt. Policija je preiskala uradne prostore naše stranke, iskala rokopis in hotela najti avtorja manifesta, dasi so ga podpisali vsi člani osrednjega odbora. Delavci so sklenili pokazati svoje nagnenje za mir z ulično demonstracijo, ali policijski uradniki so povsod s skrajno brutalnostjo nastopili proti demonstratom.

Trditev, da je igrala pri demonstracijah sovražniška podkupnina kakšno vlogo, je laž. Kdorkoli bi se širil to resnico, je podvržen očitku, da je podel obrekovalce. Bolo paša in njegovi sozarotniki, ki so dobili sovražniški denar (namreč od nemške vlade; op. ur.), niso bili delavci niti zastopniki delavcev.

Zanikarni poizkus, da bi se na podoben način pridobil vpliv na voditelja francoskih delavcev in socialistov, sočruga Merrheima, se je enostavno izjalovil zaradi poštenosti tega moža. Kdor je navdahnjen s socialističnim duhom, ne bo storil za blagor svojega ljudstva ničesar, kar bi bilo na škodo drugemu narodu. Nemški socialist ne more storiti ničesar, s čimer bi izročil Nemčijo njenim sovražnikom.

Nemški socialistični delavci nočejo storiti ničesar, s čimer bi podpirali angleški, francoski, italijanski, ali pa nemški imperializem. Oni so odločni nasprotniki imperializma. Vsakogar pa zaničujejo, kdor bi se za sramotni zaslužek podal v službo sovražne sile.

Ako nočemo, da se takoj zaloputnejo vrata miru, ki so se polagoma začela odpirati, tedaj je potrebno, da se naša vlada brezpogojno in brez odškodnin odreče vseh svojih načrtov glede na Poljsko, Kuronsko in Litvinsko. Ali to se doslej ni zgodilo.

Moral bi smatrati za fakično komedijo, če bi se uresničila fakična ideja, ki se je porodila v nekaterih glavah, da naj notabli s Kuronskega in Livonskega odločajo o bodočnosti teh dežel. To bi bila zares krasna pravica samoodločevanje! Grof Černin je poskusil ublažiti sklep kronskega sveta. Imenoval ga je "predhodno posvetovanje, ki je zadovoljivo poteklo." Grof Hertling se je danes podobno izrazil. Pravil je, da smo se predalec od vsake definitivne odločitve. Ni pa mogel utajiti načrta aneksije; stvarno ga je priznal.

Načrt ni bil opuščen, ampak le odložen. Ne uresniči se takoj, ampak kadar bo sklenjen mir. "Vorwaerts," centralni organ socialne demokracije stranke, trdi kljub tej popolnoma jasni situaciji, da je bil načrt opuščen. To je eden izmed zelo diplomatičnih zvijačnih manevrov "Vorwaerts," ki jih smatra za najvišji izraz modrosti, ki pa v resnici le odganja socialiste tujih dežel, da se disgustirani odvrčajo od te politike prevar ...

Haasejev govor daje tolažbo, da ni na Nemškem vse kajzersko. Ali kakor je videti, nimajo pošteni socialisti še dovolj moči, da bi se uprli militaristični despotiji in njih glas daje le nade za bodočnost, nobene možnosti pa ne za sedanjost.

Hillquithovo mnenje.

Sodrug Morris Hillquith, ki je član glavnega odbora ameriške Socialist Party in znan pisatelj, mož, ki igra zlasti v New Yorku veliko vlogo v socialističnem gibanju in je bil tam že večkrat kandidat za kongres in zadnjo jesen za županstvo, spada med duševne očete znane st. lousijske resolucije.

Že nekaj časa se nam je zdelo, da ne prisega Hillquith z vsem sreem na to resolucijo in če smo se spominjali njegovih knjig in raznih nastopov iz prejšnjih časov, se nismo čudili temu. Zdelo se nam je, da ga pacifiisti slabo poznajo, če ga štejejo za advokata "miru za vsako ceno." V svoji knjigi o socializmu je n. pr. zagovarjal milični sistem v smislu ljudske obrambe.

Če se ne motimo, prihaja Hillquith vsaj polagoma zopet do svojega prepričanja, ki se ne more vjemati s st. lousijsko resolucijo. Kakor poročajo iz New Yorka, je na nekem ondotnem shodu z ozirom na postopanje Nemčije proti Rusiji dejal:

"Sedaj je jasno, kakor še nikdar ne, da se mora streti avtokracija in militarizem v Nemčiji in Avstriji. Moji socialistični prijatelji, rad bi vam povedal, da imamo vojni oddelek, v katerega lahko vstopite z dušo in sreem, da pomagata mirovnim ciljem predsednika Wilsona do zmage. Ta oddelek vojne službe je propaganda med delavskimi sloji Nemčije in Avstrije."

Da se mora streti avtokracija in militarizem v Nemčiji in Avstriji, je torej Hillquithu jasno, kakor še nikdar ne. Nam je bilo to jasno od tistega trenutka, ko sta Avstrija in Nemčija začeli to strašno klanje. Kajti provokacija te vojne je bila tako frivojna, da bi se o njej lahko reklo, kar je v st. lousijski resoluciji na napačno adreso povedano: Da ni bilo v moderni zgodovini vojne, ki bi bila tako neopravičena in zločinska, kakor tista, ki sta jo začeli familiji Habsburg in Hohenzollern.

Hillquithu ne moremo šteti v greh, da ni od začetka prav ocenil podlosti nemške in avstrijske avtokracije; ni je iz lastne izkušnje tako poznal, kakor mi.

Sedaj prihaja do prepričanja, da se mora ta avtokracija streti, in kakor se nadalje vidi, se strinja z vojnimi cilji predsednika Wilsona.

Le ena stvar nam ni jasna. Hillquith pripo-roča newyorškim socialistom revolucionarno propagando med avstrijskimi in nemškimi delavci. Popolnoma bi se s tem strinjali, če bi nam kdo povedal, na kakšen način naj se opravilja ta propaganda iz — New Yorka. Pač bi se tam lahko tiskali revolucionarni letaki v nemščini in v jezikih Avstriji podvrženih narodov. Toda kadar bi bilo nekoliko milijonov takih letakov natisnjenih — kaj potem?

Kako naj se taki letaki spravijo v Nemčijo in Avstrijo? In kar je še bolj važno: Kako naj se,

če bi se že ta transport posrečil, prepreči, da ne bodo sežgani v nemških in avstrijskih pečeh?

Dokler ni na to vprašanje zadovoljivega odgovora, je govorjenje o revolucionarni propagandi brez pomena, dasi ne bi želeli ničesar tako od sreč, kakor da pride v Nemčiji in Avstriji res do temeljite revolucije. Ampak sodrug Hillquith ni predlagal organizacije socialističnih čet, ki bi šle v Nemčijo in Avstrijo opravljati tako propagando, in če bi jo predlagal, še ne vemo, kako naj bi take čete prišle v Dusseldorf in Ljubljano, v Berlin in na Dunaj, v Lipsko in v Prago, če jim ne odpro puške, kanoni in tenki poti tja.

Imamo pa še en pomislek in Hillquith nam bo najbrže pritrldil, da je opravičen. Propaganda z letaki in besedo je lepa reč. Toda kje je garancija, da bo — uspešna?

Prav to metodo, ki jo priporoča Hillquith, so že poizkusili boljševiki, in rezultat je bil tak, da je ujezil Hillquitha in mu izvalil klie, da mora biti avstro-nemška avtokracija uničena.

Rusi so prihajali z letaki, časopisi, brošurami, knjigami. Ker so bili na fronti — ne pa v New Yorku — so prihajali z Nemei in Avstrije v dotiko. Imeli so eroplane, katerih newyorški socialisti nimajo; tako so sipali revolucionarno literaturo nad nemške in avstrijske zakope. In konec je strašno razočaranje. Na ruske letake odgovarjajo nemški kanoni. S knjigo pa ni mogoče odbiti šrapnela.

Tragedija Rusije, ki je pokazala Hillquithu vso infamijo in perfidijo nemške in avstrijske avtokracije, govori, da ni nemški in avstrijski proletariat še goden za revolucijo. In zato mora Hillquith, če hoče biti dosleden, storiti korak dalje. Avstrijska in nemška avtokracija se mora streti — to mu je, kakor pravi, popolnoma jasno. Ta avtokracija pa nosi sveto grožnjo in pogin s svojim militarizmom. Treba ga je steti. Propaganda je bila brez uspeha. Propaganda je tudi danes brez uspeha. A streti se mora.

Streti ga more le sila. Tej sili je ime vojna. Če je Hillquith prepričan, da se mora streti na vsak način, tedaj mora odobriti vsako sredstvo, s katerim je mogoče streti avtokracijo in militarizem. Odobriti mora torej vojno zoper tega zmaja.

Narod ima naloge, ki so se s časom povečale, poglobile in komplicirale ter se ne dajo več reševati s krikom. Grlo se mora umiriti, da morejo drugi organi opravljati svoje delo. Mednarodnost prikaže to delo od narodov, ker ga potrebuje. In mi hočemo, da ga opravi tudi naš narod v eni vrsti z vsemi narodi sveta, da ne zaostane sebi in celoti v škodo.

Poročila iz Amsterdama javljajo, da je Nemčija v mnogih okrajih na Poljskem razglasila vojno stanje. To potrjuje, da so bili protinemški nemiri na Poljskem resnega značaja.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: Ivan Prostor, 1008 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: Josip Zorko, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.
Glavni tajnik: Blaž Novak, 29 Main Street, Conemaugh, Pa.
1. Pom. tajnik: Frank Pavlovic, 20 Main Street, Conemaugh, Pa.
2. Pom. tajnik: Andrej Vidrih, 20 Main Street, Conemaugh, Pa.
Blagajnik: Josip Zele, 6302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pom. blagajnik: Anton Hecavar, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadz. odbora: Josip Petrel, Box 95, Willock, Pa.
1. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Crab St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
2. nadzornik: Ivan Groselj, 885 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik Por. Odbora: Martin Oberhan, Box 72, East Mineral, Kans.
1. Porotnik: Franc Teropelj, R. F. D. 3, Box 146, Fort Smith, Ark.
2. Porotnik: Josip Golob, 1916 So. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. Josip V. Grahek, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

URADNO GLASILO:

Glas Naroda, 82 Cortlandt St., New York City, N. Y.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika ali nekoga drugega. Denar naj se pošilja edino potom Pošte, Express, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovijo: Blas Novak, Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa., in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakšne pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

O združevanju.

V "Proletarec" št. 536 je bilo priobčeno moje pojasnilo k zapisniku 1. izredne seje gl. odbora S. S. P. Z., za kar dobiva odgovor na moja izvajanja od strani Mr. Wm. Rusa ter Jos. Fritza v "Glas Svobode" z dne 18. jan. t. l.

Z mojim odgovorom sem malo kasen, ker sem ravno ta čas zelo zaposlen z notranjim urejanjem pretečeni mesec združenih organizacij.

G. Wm. Rus povdarja, da vidi iz mojega pojasnila, da mi zapisnik ne ugađa. To je resnica, kakor je tudi gotova resnica, da g. Rusu in g. Fritzu moje pojasnilo ni ugađalo.

V mojem pojasnilu je bilo (vsaj upam) dovolj izraženo, zakaj mi zapisnik tiste seje, oziroma izvajanja predsednika združevalnega odbora SSPZ, ni ugađalo.

Zakaj g. Rus ne dostavi vseh besed v ponavljanju mojega stavka, ki se začneja: Vse zapisnik te seje izgleda, da se je vršilo i. t. d.

Ako razumete to za podtikanje, pa naj bo, izgleda pač tako, kajti dovolj časa pred omenjeno sejo se je v gl. uradu SSPZ vedelo iz zapisnika, da so bili zastopniki SSPZ cepljenega mnenja. So se li izposlovala izjave od ostalih dveh zastopnikov?

Gotovo je, da se solventnost organizacij lahko preračuna po raznih lestvicah, razumljivo je pa tudi, da se bo morala preračunati solventnost prizadetih organizacij pred združenjem in sicer vseh po enaki lestvici. Ne vem, zakaj si beliti glave o stvarih, ki so same ob sebi umevne! Vsem organizacijam bi pač moglo biti znano, kaj vse bodo morale ukreniti v zadovolženje zavarovalnih komisarijev in sodnij, brez katerih odobrenja se združenje izvršiti ne more.

Združevalna konferenca je prišla do zaključka, da je najpraktičnejša pot do združenja pod kakšnim obstoječim čarterjem.

Charter S. D. P. Z. je bil priznan za najboljšega izmed zastopanih: 1. ker je inkorporiran v državi Pennsylvania, katere zakoni ne omejujejo zavarovanja smrtnin v podpornih organizacijah. 2. Ker charter sam na sebi ni omejen za zavarovanje. 3. Ker se z gotovostjo računa, da imajo vse prizadete organizacije (skupaj vzete) v Penna več članov, kot v katerikoli drugi državi. 4. Ker je ime organizacije najprikladnejše za dovoljenje izid združenja, in to, ker je popolnoma nepristransko.

Vsaka posamezna organizacija ima odprto pot, da izda nov drugačen načrt za združenje, in ako ga ostale organizacije priznajo za boljšega, naj se pa združenje izvrši po kakšnem drugem načrtu. Sodeloval sem pri sestavi izdelane pogodbe, a nikakor ne morem trditi, da se ne more sestaviti boljši načrt ali pogodba, smelo pa trdim, da odgovorja zadevi, in dokler ne vidim kaj boljšega, smatram to tudi za najboljšega.

Nasla naloga je delovati za korist organizacij (članstva). Ena težkih nalog je združenje in precej časa vzame zadeti najboljšo metodo izvršitve. Združenje je izvršljivo in se bo izvršilo; kdaj in

kako, je največ odvisno od delavnosti prizadetih odborov.

Po mnenju brata Fritza je človek primoran odgovoriti mojemu zavijanju. Jaz sem pa smatral za dolžnost odgovorjati njegovemu zavijanju. V mojem pojasnilu k njegovemu izvajanju je bilo jasno citirano, moje pojasnilo zavijanje in v čem; žal v njegovem odgovoru ne najdem nobenih faktov, dasi povdarja, da bo članstvo zahtevalo fakte. Torej na dan s fakti, namesto prazno slamo mlitati.

Med drugim sem brata Fritza pozival, da naj dokaže, v čem je združevalna konferenca protipostavna postopala, glede česar se le izvija, da ni tega nikdar trdil. Prosim, pogledjmo v zapisnik 1. izredne seje gl. odbora SSPZ, kjer čitamo med izvajanjem brata Fritza "Kot hitro je bilo kršeno parlamentarno poslovanje s tem, da se je vršilo NEPOSTAVNO glasovanje," torej kako se more zanikati, da še nikdar ni tega trdil!

Brat Fritz, moje pojasnilo, ki ne soglaša z Vašim izvajanjem, smatram za dokaz vašega zavijanja, dokler se mi nasprotne ne dokaže. Dobro se zavedam, da nisem splošno članstvo S. D. P. Z. Skrbeti pa hočem, da bo članstvo v resnici dobilo fakte, nakar bode z gotovostjo lahko sodilo, kam (in odkod) veter piha.

Obžalujem le, da mi je po gl. odboru S. S. P. Z. zabranjeno o skupnih zadevah razpravljati v glasilu S. S. P. Z.

Združevalni in gl. odborniki Slov. podpornih organizacij, pridite vendar na dan z resničnim delom in pričkanja je članstvo resnega dela in skorajšnjega uresničenja te ideje.

Vaš za združenje v čim širšem obsegu

Blas Novak,
taj. S. D. P. Z.

Ako imamo cilje in jih hočemo doseči, pa nam nasprotni razred brani, ker hoče ohraniti sedanje, njemu ugodne razmere, tedaj ne more odločiti nič drugega kakor boj. A za boj je treba organizacije, ker je že vsak načrt brez organizacije nemogoč. Tisoč bojovnikov, od katerih atakira, parira, manevrira, napreduje in odskakuje vsak na svojo pest, ne bo nič opravilo proti stotini, ki imajo enotno voljo, skupen načrt in koncentrirano moč, to se pravi, ki imajo dobro organizacijo.

V deželah, kjer žive različne narodnosti, med katerimi so gospodarska in politična nasprotja kakor n. pr. v Avstriji, se pravi značaj političnih bojov lahko spozna, in kdor ne sega prav na to, lahko misli, da so narodni boji glavni, odločujoči politični boji. V Ameriki, kjer je politični narod enoten, dočim so jezikovne skupine enakopravne, tako da ni narodnostne boje prostora v državi, se veliko brže spozna, da je pravo politično nasprotje gospodarskega, razrednega značaja.

Nekaj misli

o nadaljnjem združenju slovenskih podpornih organizacij v Ameriki.

Frank S. Tauchar.

Ideja združenja slovenskih podpornih organizacij v Ameriki je že precej stara, in je pred par leti kazala svojo vidno onemoglost. Leta 1917 se je pa pojavilo zopet novo življenje na tem polju — in rezultat je bil: Združitev SPD.

sv. Barbare s SDPZ. Ti dve organizaciji sta pokazali slovenski javnosti, da je združenje lahko izvedljivo, če je res nesebična in dobra volja med glavnimi odbori in članstvom, ki hrepeni po izvršitvi narodnih idealov... Ker sta ti dve organizaciji dosegli svoj cilj, nima na seji skupnih glavnih odborov sklenili, da naj nova združena organizacija deluje še nadalje za združenje, dokler ne bodo vse Jednote in Zveze, ki so se izrekle za združitev, v eni sami skupini, pod enim praporom! To bi bila velika in močna organizacija, ki bi štela skoraj trideset tisoč članov in članice, ter imela nad milijon dolarjev premoženja. Ali bi ne bilo to nekaj veličastnega, nekaj tako narodno-vzajemnega...? Da! To bi bilo eno največjih del, kar smo jih in kar jih bomo izvršili ameriški Slovenci v svojo korist! In to se lahko izvrši, če le hočemo — in mi hočemo... Vsi pomisleki — da morda ne dobimo sodnijskega dovoljenja za združenje, da lahko en član nasprotuje in zadrži združenje, da lahko tirja izplačilo za svojo polico, če je nasproten združenju, da je morda ena organizacija veliko bolj solventna kot druga, in če je, ali naj tirja od druge toliko, da bosta enaki, ali naj rabimo to ali ono ime, kajti imena so vsa lepa itd. — so precej prenehali, in to je prav.

Moja želja je, da se prično pogajanja za združenje med vsemi organizacijami, ki so se pred leti izjavila za to idejo, in te so: S. N. P. J., JSKJ, SDPZ, SSPZ, in ABP. društvo. Zadnje društvo ni velika organizacija in se je pripravljeno združiti z ostalimi pod pogoji, ki bodo veljavni za druge večje organizacije, (vsaj tako se je izjavil njihov zastopnik na skupni konferenci v Johnstownu, Pa); ostanjejo torej štiri glavne skupine, ki naj bi takoj stopile v medsebojno korespondenčno zvezo, da se čim prej doseže spora: zum. To je potrebno radi tega, ker ima danes vsaka organizacija svojo posebno izjavo ali pogodbo. Ako hočemo imeti združenje, vemo, da je treba ene, same ene pogodbe in ne več; kajti če je več različnih, ni zedinjenja in temelj združenja je pretrhel, da bi se moglo resno misliti, govoriti in delati.

Preden nadaljujem, naj omenim še to, da so takimenovani združevalni odbori naših podpornih organizacij izkazali nepraktične. Potrpljenje! Ni tako hudo. Jaz menim sitem; možje v združevalnih odborih so delovali za uresničenje združenja dobro, toda moči nimajo, da bi o tem tudi odločevali; nadalje nimajo toliko vpogleda v poslovanje svoje organizacije, kot n. pr. glavni upravni odbor. Pri delovanju za združenje je treba poleg združevalnega odbora tudi pomoči vsega glavnega odbora, — tako pri eni, kot drugi organizaciji! Jaz torej nam tem mestu iskreno priporočam, da stopijo v bodoče v skupna pogajanja vsi glavni odborniki vseh prizadetih organizacij, pod vodstvom gl. predsednikov in tajnikov za vsako organizacijo posebej. Ta pogajanja naj bi se vršila toliko časa, da se doseže medsebojni sporazum za eno idealno pogodbo, ki naj bi bila fundament naše bodoče skupne organizacije. To priporočam radi tega, ker nima združevalni odbor moči, da bi definitivno odločeval; to more le glavni odbor, zato naj pa bo navzoč tudi za časa pogajanj. Na ta način bi lahko vse organizacije ena od druge dobile potrebne informacije; ako pa ni upravni odbor zraven, je pa to nemogoče, ker natančna poročila daje lahko edino le gl. tajnik vsake organizacije. Tako bi se najlažje temeljito domenili. In ko bi bili enkrat vsi glavni odbori edini in bi objavlili svojo pogodbo za združenje v glasilih vseh prizadetih organizacij in poleg izjave, da se s pogodbo strinjajo, sem prepričan, da bi članstvo skoraj glasno odglasovalo v prid združenju.

Dokazuje to, ker ima vsaka organizacija svojo posebno izjavo, v kateri se, če ne zahteva, vsaj izraža želja, "da naj se druge Jednote in Zveze k nam priključijo." Konferenca v Johnstownu, Pa., meseca oktobra, 1917, je sestavila pogodbo za združenje. Dve principijelni organizaciji sta uradno izdali svoji izjavi, da ne moreta priznati pogodbe v celoti. Kakšni so vzroki za to, o tem se ne mislim spuščati v podrobnosti. Fakt je, da pogodba ni dobila prijaznega odmeva pri njih, katerih se tiče — in to moramo vpoštovati. Če bi bila SDPZ. silila s svojo pogodbo naprej in če bi jo bili predložili v splošno glasovanje članstvu vseh prizadetih organizacij, sem prepričan, da bi ne bila sprejeta. Zato je pa treba diplomatičnih pogajanj, trezno premišljenih ukrepov in vzajemnosti, preden so to doseže. Kadar stopimo v ta pogajanja, se bo še le videlo, kdo je nasproten združenju, če je sploh kdo. Smo pač različnega mnenja o načinu združenja; to je vse, kar sem zapazil med posamezniki iz vsega delovanja za združenje.

Priporočam gl. odboru SDPZ., da naj ne smatra pogodbe, ki je bila sprejeta po pravilno pooblaščenih zastopnikih na konferenci v Johnstownu, Pa., za neizpremenljivo. Naj stopi v korespondenco z drugimi gl. odbori, ter popravi pogodbo v takem smislu, da se je mogoče pogoditi z drugimi prizadetimi organizacijami. In če se pojavi med gl. odbori sentiment za kakšno drugo korporacijo, to je, če priporoča večina, da se začasno sprejme čarter kakšne druge organizacije ter se nadomesti s čarterjem SDPZ., ki je označen v sedanjih pogodbah, naj se to brez obotavljanja prizna in sprejme.

Naslednjih vrsticah povem odkrito svoje nepristransko mišljenje o nadaljnjem združenju zgoraj označenih Jednot in Zvez. Prosim, naj me nihče ne smatra za pristranskega. Kdor premisli stvar in hoče odkrito govoriti, mi ne bo mogel očitati tega. Vse to govorim iz izkušnje, kot bivši uradnik zdaj združene organizacije. Torej: SNPJ, JSKJ, SDPZ. in SSPZ. so se potom konvencij izjavile, da so za združenje; njih članstvo je o tem obirno razpravljalo in splošni sentiment med narodom je: združitev vseh podpornih organizacij v eno močno. Ker ima vsaka izmed teh organizacij posebej svoje privatno mnenje: da naj se druge organizacije k njej priključijo, (izvemši SSPZ., ki je za skupno konvencijo), sem prišel do zaključka, da bo morala dobiti skupno združena organizacija novo ime. Novo ime naj bi se glasililo n. pr.: Zveza Slovenskih Podpornih Organizacij, ali pa: Slovenska Podporna Zveza, oziroma kaj sličnega. V glavnem gre za to, da bo ime novo in primerno. Da se to lože doseže, priporočam najenostavnejšo in za vse prizadete lahko sprejemljivo pot, namreč: Vse že omenjene organizacije naj bi se zedinile za pogodbo, ki bi se glasila, da se ostale tri priključijo in združijo v SNPJ. Čim se to izvrši, naj se ta skupna organizacija na novo inkorporira v imenom, ki bi bilo že prej sprejeto na splošnem glasovanju vsega članstva. Da priporočam baš S. N. P. J. kot pokroviteljico vsega poslovanja, dokler se ime in nova inkorporacija uredi, je vzrok ta, ker je prvič največja po članstvu in kapitalu, drugič je njen glavni stan v središču naše države, kjer je splošno priznana centrala posebnosti za nas Slovence, tretjič ker ima SNPJ. svoje lastno posloplje, v katerem se nahaja glavni urad, in kjer naj bi bil pozneje glavni urad skupne organizacije. To so ugodnosti, ki jasno govore, da je najprimerneje, če se ostale organizacije pridružijo SNPJ. Ko je to izvršeno, se lahko skliče skupna konvencija in uredi vse formalnosti, ter obenem izvoli glavni odbor. Ni pa baš potrebno, da je skupna konvencija. Jaz bolj priporočam sestanek vseh glavnih odborov, kot pa skupno konvencijo; ni pa rečeno, da bi moralo tako biti. Na tem sestanku ali konvenciji bi se potem ustavno završili zadnji in zaključni akti, in združenje bi bilo dokončano; rezultat pa: Velika in močna slovenska podporna

DOPISI.

Chicago, Ill.

Do današnjega dneva je sedem indvajset klubov podprlo iniciativo čehoslovskega slovenskega socialističnega kluba št. 1, da se postavi naša Zveza na podlagi avtonomnih sekcij. To je gotovo jasen dokaz, da se slovensko članstvo strinja s to iniciativo in drima vzroke za to.

Medtem je pa iz krogov hrvaških sodrugov še vedno slišati besedo o "rascep" Zveze. Nič n'bolj napačno, kakor podtikati slovenskim sodrugom, da mislijo razbijati Zvezo. Ravno narobe je res: Rešiti jo hočemo, ker mislimo, da je Zveza potrebna in dr pridejo časi, ko je bomo vsi skupaj nujno potrebovali. Če bi mi res bili za razkol, ne bi predlagali avtonomnih sekcij, ampak ločitev. To bi čisto lahko storili, ker nas je slovenskih sodrugov toliko, da bi lahko imeli svojo foderacijo in svojega lastnega tajnika. Toda tako razbijanje nam n'prišlo nikdar na misel. Kar hočemo, ni nič drugega, kakor izprememba oblike na tak način, da be Zveza lahko živel.

Sedaj ne živi. To mora vsakdo priznati. Na papirju jo imamo ampak to ni nikakršno življenje. In ker so merodajni zastopniki hrvaških sodrugov tako netolerantni, da ne trpe nobenega drugega mnenja, kakor svoje, ker hočejo z eno besedo komandirati v Zvezi, so avtonomne sekcije edini način, da moremo živeti in delati.

organizacija, ki bi bila v ponos in zadoščenje vsem, ki so se trudili na polju prekristnega združenja!... Trdno upam, da bodo vse prizadete organizacije spoznale, da je to najboljša in najpripravejša pot; potem te ideje bi se združenje udeležilo, ne da bi pri tem trpela kakšna organizacija na časti, ali nasprotno, da bi katere uživala preveč časti. Razume se, da mora en čarter eksistirati ob času združitve; ko pa je združitev formalno izvršena, se pa novo ime inkorporira, pa je vse izvršeno. Temu načinu bi po mojem mnenju nihče ne nasprotoval. Da se pa lahko vse bolje napravi, kot sem sugeriral, tudi verjamem in bom zadovoljen, samo da se doseže tako zaželjeni cilj splošnega stremljenja ameriških Slovencev, za katerega smo veliko žrtvovali v minulih letih.

Jaz sem član treh izmed zgoraj omenjenih organizacij in sem vedno delal v korist vseh, zato ne morem biti govora, da bi zgolj iz egoizma svetoval sprejem čarterja ene ali druge organizacije. Jaz vidim v tem le edino uspešno pot do združenja, to je vse.

Če se opremo teorije za skupno konvencijo, ne da bi prej članstvo odglasovalo za pogodbo, na katere temelji naj se združenje izvrši, bi morda ne bili uspešni; kajti na konvencijah se včas pojava priziv manjšine — in kaj potem? Vsi stebri se prično zopet majati...

Najboljša pot je, da se vsi glavni odbori zedinijo in izdajo praktično izdelano pogodbo, katero članstvo potrdi. Ne bojte se, da bi ljudstvo glasovalo proti taki pogodbi, kajti narod je za zedinjenje! Dolžnost veže vsakega posameznega uradnika, da se udeleži te razprave in resno dela za plemenito stvar, za združenje. Kdor se bo nalašč protivil, ga bo zadela ljudska sodb. Voljo naroda mora vsak narodni zastopnik vpoštovati.

Jaz se tem potom zavežem, da bom kot član gl. odbora SNPJ. z vso močjo podpiral našega predsednika in tajnika, kakor tudi druge uradnike v delovanju za dosego teh ciljev. In če stori vsak gl. odbornik svojo dolžnost napram članstvu, ni več daleč dan, ko si bomo bratsko podali roke in uživali blagostanje in srečo pod okriljem nove in mogočne slovenske podpore organizacije.

Končno pozivam vse glavne odbornike, da povedo o tem svoje mnenje. Tudi članje in članice prosim, da povedo svoje mnenje v naših glasilih, da bodo glavni odbori vedeli že vnaprej, kakšno mnenje prevladuje med članstvom. S tem bi bilo gl. odbornikom olajšano delo, v pogodbi bi pa bilo centralizirano mnenje ljudstva. Tako bi postala tako dolgo negovana ideja — realnost.

Naprej — z resnim delom do cilja!

Nestrpnost hrvaških vodilnih sodrugov se je najbolje pokazala v tem, da so nas hoteli kar izključevati, dokler niso spoznali, da ne gre to kar tako enostavno, kakor so si domisljali.

Vprašajmo pa, kaj smo pravzaprav zagrešili? Nesporazumi so se javljali med nami že prej, pravzaprav odkar smo skupaj. Hrvaški sodrugi so se na primer postavljali na stališče, da se ne sme na socialistični veselici točiti nič drugega kakor sodovka in grape juice, in so pripravili do tega, da nismo mogli v Chicagi zaradi tega prohibicionizma niti prvega majnika skupno praznovati.

Resnejši značaj je spor dobil zaradi ljudske obrambe. Ni nem treba ponavljati, kako besno so hrvaški sodrugi takrat nastopali proti nam in nam celo očitali, da smo zatajili socializem. Kaj je pomagalo, da je bil sklep Internacionalne na naši strani? Kaj je pomagalo, da je ljudska obramba v socialističnih programih? So-fistika sodruga Cvetkova je vse obračala po svoje in hrvaški sodrugi so grmeli "puškarji". Well, Cvetkov je imenoval Lenina edinega socialista na Ruskem in Lenin je — za puško. Ves zgodovinski razvoj zadnjega časa nam daje prav, ampak hrvaški sodrugi bi nas rajši kamnali, kakor da bi priznali, kar se res godi.

Mi se zanimamo za pravično rešitev jugoslovskega vprašanja. Cvetkov si je izmislil gorostasno absurdnost, da to ni internacionalno. Da bi skovali orožje proti nam, so njegovi ljudje trdili, da nočejo naši sodrugi v starem kraju imeti nobenega opravka s to rečjo. Mi dokazujemo z dokumenti, da stoje socialisti iz slovenskih dežel, s Hrvaškega, iz Bosne, iz Srbije na enakem stališču kakor mi — dokazujemo to, ampak oni nam ne bodo priznali tega.

Kaj torej ostane? Ruski dogodki dokazujejo z okrutno jasnostjo, da ni nevarnost nemškega imperializma prazna fraza. Založira Rusije dokazuje, da se s kajzerizmom ni mogoče pošteno pogajati. Angleški in francoski socialisti odobravajo Wilsonove vojne cilje. Ves svet spoznava revolto demokracije zoper kajzerizem; oni pa godejo svojo, kakor da so slepi za vse, kar se godi po svetu.

Mi hočemo delati; oni hočejo deklamirati. In dokler odločujemo v glavnem odboru — čisto po krivici, ker nimajo med članstvom tiste večine kakor v glavnem odboru — ovirajo njihove deklaracije še naše delo. Nevarnost je, da se reši jugoslovsko vprašanje avtokratično — oni ne ganejo z mezinem. Če bi bili šli z nami na delo, bi bili med vseni Jugoslavi lahko napravili nepremagljivo gibanje za resnično demokratičen cilj; s svojo apatično in nedelavnostjo omogočajo demagogom, da počenajajo, kar hočejo. S tem, da se ne dotaknejo vprašanja, so zakrivil, da smatrajo vsakovrstni habsburgovci njihovo stališče za svoje. Povrh pa zamerijo še nam, da počemo držati križem rok kakor oni.

Zoper to ne pomaga nič drugega, kakor avtonomne sekcije. Zato apeliram na vse slovenske sodrugi, pa tudi na srbške in na tiste hrvaške, ki mislijo s svojo glavo, naj se udeležijo vsi do zadnjega glasovanja in naj glasujejo za našo iniciativo. Odrskati avtonomijo tistim, ki jo hočejo, je despoicija.

Filip Godina.

White Valley, Pa.

Kaj in kam dne prvega majnika? To je vprašanje, za katero bi se morali delavci že danes zanimati, da bi dobili najpovoljnejšo rešitev. V naši okolici smo se predlanskem na ta dan zbrali v Hermine, lani v Yukonu; kje se bomo letos?

Dneva prvega majnika ne smemo prezeeti. Za zavednega delavca je to najvažnejši in najpomembnejši dan v letu, ne poglavitno zaradi tega, ker je praznik in se torej ne dela, ampak ker je delavski praznik, od delavcev samih izbran in določen in ker je to najprikladnejši dan, da pregledamo svoje vrste in pridobivamo nove člane za svojo armado.

Tukajšnji socialistični klub št. 195, J. S. Z., je izprva mislil na to, da bi sam priredil prvega majnika shod. Prišli smo pa do zaključka, da bi bilo bolj primerno

v kakšni večji slovenski naselbi- ni v westmorelandskem okraju. Zato prepustimo ta dan drugim klubom, mi pa priredimo velik shod v soboto, 4. maja.

Po našem mnenju bi bilo naj- boljše, da bi klubi v okraju West- moreland stopili v stik in se do- govorili, kaj naj se priredi in ka- ko. Mi imamo, kakor že rečeno, dne 4. maja shod in kot govornik pride sodrug Ethin Kristan iz Chicago. Ako se dogovorimo, bi lahko skupno praznovali prvi majnik v kakšni večji naselbini, bolj v osrčju okraja, potem pa bi bila dne 2. in 3. maja lepa prilož- nost za kakšne druge klube ali naselbine, da bi priredile shode ali predavanja.

Na ta način bi lahko imeli vsi enega govornika in stroški bi se razdelili, torej za vsak klub zni- žali.

Ne pravim tega zato, da bi kaj prihranili našemu klubu štev. 195. Kjer gre za uspeh naše stranke, se ne smemo ustrašiti stroškov. Shodi in predavanja so potrebna, da se delavstvo seznani z naloga- mi in cilji socializma, da se nau- či prav presojudati svoj položaj, da najde najboljša sredstva za njega zboljšanje in končno za svojo popolno osvoboditev. Zato je naloga socialistične stranke in nje pripravljenih klubov, da pri- reja take shode. Zato sklenje tu- di naš klub svoj shod in misli, da bi drugi klubi v bližini lahko le- po porabili to priliko.

Kdor prihaja z delavci v doti- ko, tudi s slovenskimi, mi gotovo pržna, da so med njimi še zelo različni nazori o socializmu, in nekateri so prav čudni. Nekate- re delavce je prav lahko pridobi- ti za stranko in mnogi izmed njih postanejo in ostanejo dobri sodrugi. Marsikateri je pa ze- lo težko pridobiti, in če se že pri- družijo stranki, mu je nepreneh- ma treba prigovarjati, da ne od- pade, tako da mine človeku kon- čno že potrpljenje in mu zmanjka besed. To se pa godi največ za- radi tega, ker nimajo taki delav- ci pravega pojma o socializmu.

Po naselbinah, kjer imajo so- drugi enake izkušnje, pozdravijo z veseljem govornika, ki ima te- meljito znanje o socializmu in ga delavstvu lahko razloži, da ga raz- ume in se ga oklene.

Sodrugi, prvi majnik bodi za- četek naše kampanje za pojača- nje naših vst. Klubi, ki se stri- njajo z našim nazorom in bi že- leli, da se obhaja prvi majnik v nji- hovi naselbini ali bi pa potem ra- di imeli kakšno predavanje, store najboljše, če pišejo tajniku našega kluba, da dobimo medsebojno zvezo in se lahko dogovorimo.

S socialističnim pozdravom
Joe Britz,
S. R. Box 322, Export, Pa.

West Frankfort, Ill.

Odkar obstoji naš soc. klub št. 188, nisem še opazil nobenega po- ročila v našem glasilu Proletarec. Namenil sem se torej, da nekoliko nastopim, ako bo uredništvo ho- telo objaviti. Kar se kluba tiče, gre še precej dobro naprej, toda edina napaka je ta, da se naši sodrugi vse premalo udeležujejo klubovih sej. Seveda si misli mar- sikdo, češ samo da plačam meseč- ne prispevke, pa je vse dobro. Ne, sodrugi, ni tako! Potrebno je, da se večkrat snidemo in se tako skupno informiramo o delovanju stranke.

Delavci sodrugi, velika naloga nas čaka; delujmo resno, da se stvar reši čim prej mogoče; veli- ka nesloga namreč vlada med slovenskimi in hrvatskimi sodru- gi. Zakaj je bilo vse v redu in dobro, dokler je bila sloga? Čemu nezadovoljstvo, čemu razdor? So- cializem ne uči tega; naše geslo je: Delavci vsega sveta, združite se! Čemu hočemo sklicevati izreden kongres, ko tega ni treba? Sodu- gi, časi so resni, vlada pazi na vsako gibanje, bodimo složni in ne vdajmo se; stvar se lahko reši mirnim putem. Delavci širom Amerike, pristopajte v naše vrste, kjer še ni kluba, ga ustanovite in priporočajte list Proletarec, ki je edini delavski list, ki uči evange- lij socializma. Torej še enkrat ključem: Sodrugi, delujmo složno, ker sloga jači, nesloga tlači. Po končnem boju mora zmaga biti naša.

K višku glave, zdrav razum; rema volja in pogum!

Frank Pergar,
tajnik kluba.

Blaine, O.

Dolgo je, že, kar nisem čital nobenega dopisa iz naše naselbi- ne. Potrebno se mi zdi, da sporo- dim nekoliko o razmerah, ki vla- dajo v tem kraju. Kdor bi mi- silil, da je delavski položaj tukaj ugoden, bi se zelo motil. Včasih slišim, kakšni zlati časi so baje ponekod napočili za rudarje. Ne vem, ali so take govorice resnič- ne, ali pa se ljudje le radi malo pobahajo.

Tukaj nimamo na noben način razloga, da bi se bahali, zakaj ni- ti polovico časa se ne dela in še- tedaj, kadar se ne dobi človek vo- zov; tako si ni mogoče dovolj zaslužiti za vsakdanji kruh v teh resnih časih.

Od vseh strani prihajajo vesti, da prihajajočaja premoaga. Ako bi vlada pogledala k nam, bi se ji morda razvozljalo vprašanje, za- kaj ga primanjkuje. V zemlji ga je dovolj, delavske roke so tudi na razpolago. Premogariji bi ra- di delali, ker jim je zaslužek kr- vavo potreben. Vlada ne more iz- hajati brez premoga; sila je bila že tako velika, da so morala sko- raj vsa podjetja nekaj dni usta- viti obratovanje in so skoraj vse prodajalne ob pondeljkih ostale zaprte. Pri nas pa morajo delavci proti svoji volji ostajati doma, medtem ko čaka črni diamant na njihove roke, da pride na dan in v službo ljudstva in velikih ci- ljev!

Zakaj je tako in na kak na- čin si moremo to razlagati. Kapi- talisti delajo ogromne profite, pa- jim ni nič na tem ležeče, da bi se delalo tudi tedaj, kadar bi bil dobiček morda za par dolarjev manjši. Morda bi bilo treba na- baviti par vozov, da bi se lahko več premoga spravljalo iz zem- lje. Ampak kapitalisti si mislijo: Čemu bi si delali te stroške, ko- nam tudi brez njih nese dovolj?

Vlada je vzela železnice pod svojo kontrolo. Kaj bi bilo, če bi storila to tudi z jamami? Ako bi bil delavcem zagotovljen pošten zaslužek in izpolnjevanje njih pra- vične želje, bi vlada lahko dobi- vala toliko premoga, da ne bi ni- kdar prišla v zadrego. Delavcem se res ne ljubi pasti lenobo, ka- dar si morejo zaslužiti, kar po- trebujejo za življenje.

Bil bi pa tudi čas, da bi se u- hogi trpin sam zbudil iz spanja in se spomnil, da se njegov po- ložaj ne more zboljšati, če se ne bo sam zanimal zanj. Brez organizaci- je ne dosežemo ničesar.

V Blaine imamo socialistični klub, ki se trudi, da bi poučil de- lavce s njih položaju in potrebah ter jih pripravil za boj, ki ga mo- rajo delavstvo voditi, če hoče do- seči svojo pravico. Rojaki, trpin, pristopite temu klubu, da postane- mo močni! V organizaciji je moč!

Pridite na prihodnjo klubovo sejo, ki bo v nedeljo, 10. marca. Spoznali boste, kako koristna nam je organizacija. Nihče Vas ne sili, ampak prepričani smo, da se nam pridružite, ko boste spo- znali naše cilje in naloge.

S soc. pozdravom
Frank Germ.

Stranka

Tajnikom Jugosl. socialističnih klubov na znanje.

Glasovnice o iniciativi kluba št. 1, da se postavi Zveza na stali- šče avtonomnih sekcij, so raz- poslane. Klub, ki ne bi dobil gla- sovnic, naj takoj naznani tajni- štvu, da jih ponovno pošlje. Po- leg klubov, ki so podpirali inia- tivni predlog in so objavljeni na glasovnici, so poslali podporo še sledeči klubi: št. 50, 83, 69, 189, 132, 118, 10, 91, 157, 5, 123, 176, 184, 188, 114, 2, 195, 185, 41.

Tajništvo J. S. Z.

Cleveland, O.

Vse člane slovenskega socialisti- čnega kluba štev. 27 pozivam, naj se zanesljivo vsi do zadnjega ude- ležijo prihodnje mesečne seje. Na dnevnem redu je glasovanje o iz- rednem kongresu in o iniciativnih predlogih kluba štev. 1. Člani ve- do, kako važna je ta stvar in za- radi tega ne sme ne enega manjka- ti. Pridite torej vsi do zadnjega! Seja se vrši kakor po navadi.

F. Bogatay, tajnik.

Cleveland, O.

Slovenski soc. klub št. 27 prire- di dne 17. marca t. l. veselico v proslavo stoletnice Karla Marxa

in obletnice ruske revolucije. Ve- selica bo spojena s predstavo, ži- vimi slikami, petjem, deklamacijo in govori.

Vsa napredna društva v Clevel- landu in okolici uljudno prosimo, da ne prirede na omenjeni dan drugih veselje.

Omenjena veselica bo v Birkovi dvorani na 6006 St. Clair Ave.

Veselični odbor.

Blaine, Ohio.

Vsem članom Socialističnega kluba štev. 189, Blaine, O., na- znanjam, da bo dne 10. marca ob eni popoldne redna seja na 37. stopu, Poolroom. Vse "sodrugi- aljudno vabim, naj se udeležijo te seje v polnem številu. Na dnev- nem redu imamo več važnih reči, ki jih moramo rešiti. Pridite, da ne bo delegat sam sebi dajal ra- porta. Imamo tudi zadeve, za ka- tere je potrebno, da je vsak član navzoč.

S socialističnim pozdravom
Frank Garm, tajnik.

Waukegan, Ill.

Jugoslav. soc. klub štev. 45 pri- redi v nedeljo, 10. marca, ob dveh popoldne v Pužinov dvorani, No. Chicago, veselico s predavanjem, deklamacijo, dramatično pred- stavo in prosto zabavo.

Pri tej priliki bo predaval so- drug Ethin Kristan iz Chicago o predmetu "Začetek in konec sve- ta." To je stvar, ki bo gotovo vsa- kega ukažljivega rojaka zanima- la in predavatelj bo govoril o predmetu na tako poljuden na- čin, da ga bo vsakdo lahko raz- ume. Ako se pokaže za to preda- vanje zadostno zanimanje, poskre- bi klub, da se bo pozneje nadalje- valo, tako da se poslušalec lahko temeljito seznani s stvarjo.

Kar se tiče ostalega programa veselice, ga najdejo čitatelji v da- našnjem oglašju.

Na obilno udeležbo vabi
odbor.

Nokomis, Ill.

Vse člane Soc. kluba štev. 128 pozivam, naj se polnoštevilno ude- ležijo klubove seje, na kateri se bo razpravljalo o važnih zadevah, ki se tičejo Jugoslovanske socialisti- čne zveze.

Frank Porenta, tajnik.
Iz.k3.-a etaoi etaoi etaoi etot

Cle Elum, Wash.

Vse člane soc. kluba štev. 181 opozarjam, da naj se udeležijo pri- hodnje redne seje, ki bo kakor vsak mesec drugo nedeljo, torej dne 10. marca v navadnih prostori- h. Na dnevnem redu imamo med drugim volitev novega taj- nika, ker je prejšnji tajnik Matt. Skriner odpotoval v državo Illi- nois.

Svetoval bi članom, naj sploh bolj redno zahajajo na seje. Zad- nje čase je opažati nekakšno za- spanost in člani zaostajajo tudi s prispevki. Sodrugi, ravno v teh resnih časih je potrebno, da se še bolj zanimamo za socializem, če želimo delavstvu res boljše bo- dočnost.

S soc. pozdravom
Paul Kolar, organizator.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Cleveland, O. — Imena priobči- mo prihodnjiki.

LISTU V PODPORO.

Soc. klub. št. 182 v Meadow- lands, Pa., \$5.00. — Po \$1.00: Ant. Premrov, Fr. Pernel, Ant. Wuk- mar, Simon Premrov, Frank Ko- ren; — po 50 centov: Joe Bizjak, Ant. Tomažin, And. Gruden, Nick Krašina, Ant. Martinjak, John Ku- mor, Ig. Samez, And. Simčič, And. Posega; — po 25 centov: Leo Le- nasi. Anton Semez v veselju dru- žbi \$2.85. Vsi v Meadowlands, Pa. — Fr. Zagar, Terre Haute, Ind., \$1.00. — Društvo "Francisco Fer- rer" št. 131, SNPJ, iz blagajne, \$5.00. Frank Petrič, 50c. Ivan Molek \$1.00, John Verderbar 50c, Frank Stonič 50c, Frank Janežič 50c, F. S. 50c, Ed. Delles 25c, Fi- lip Godina 25c, Matt. Turk 25c. — Soc. klub štev. 118, Canonsburg, Pa., \$20.00, Pavel Česnik \$1.00 in Anton Cvetan 50c. Oba v Canons- burg, Pa. — John Leksha \$1.00, Pong. Jursche 50c; po 25c: Math. Šetina, Fr. Slapko, Frances Mau- lak, Fr. Kocin, Ig. Schluge in R. Sigler. Vsi v Ringo, Kans. — Rud. Oberšek, Smithon, Pa., 50c. — Ja- kab Mramor, Cleveland, O., \$3.00. Ant. Gregorec 50c in Paul Prista- vec 50c, oba iz Detroit, Mich. — Louis Capuder, Imperial, Pa., 50 centov. — Soc. Udruženje broj 71

v Clevelandu, O., \$5.00. T. Cuc- ković, \$1.00, M. Antalič 50c, J. Brajdič 50c, Ph. Silypeter 50c, T. Kvicher 50c, Peter Maturna 50c; po 25c: J. Kerfogec, Fr. Pleško, Thos. Mihokavic, Petar Kovače- vič; vsi članovi broja 71, J. S. Z. — Ana Pengov, Cleveland, Ohio, \$1.00. — Mike Jursich, Imperial, Pa., \$1.00. — Po \$1.00: Frank Le- par, Frank Ovca, Frank Bove, Andr. Zupan, vsi v Sartell, Minn. — Soc. klub štev. 60 v Herminie, Pa., \$25.00. — Joe Skrabut 50c, Math. Debeve 50c, prvi v Euclid, drugi v Collinwood, O. — Anton Paulin \$1.00; po 50c: Fr. Besjak, M. Marcin, Andr. Kramžar, Jos. Ovca; F. Kalan, 20c; vsi v Spring- field, Ill. — Frank Pergar \$1.00, Peter Menčak \$1.00, Val. Gračnar 25c, Jos. Ambroz 25c; vsi v West Frankford, Ill. — Joe Isakovich, Youngstown, Ohio, \$1.00. — Soc. klub št. 45 v Waukegan, Ill. \$5.00, John Zakovšek \$1.00, Ant. Kogov- šek \$1.00, Martin Judnich \$1.00, Frances Langenwalter 50c, vsi v Waukegan, Ill. — Po \$1.00: Ant. Boltich, Josip Radišek, Josip Ko- rač, Frank Juvan, Pitt Salopit, Frank Indof, Rudolf Zahorik; po 50c: John Uršič, Josip Ausberger, Maks Laufer, Anton Jevševar, John Boc, Alojz Rajh, Anton Vi- dergar, Jernej Anžur, Adolf Ko- rač, Frank Močnik; John Grils 35c; po 25c: Alojz Belič, Frank Drenovec, Josip Indof, Albin Ver- tačnik, Frank Bregar, vsi v Fitz Henry, Pa., in poslano po Ant. Boltiču.

Skupaj\$130.65
Zadnji izkaz 337.42

Vsega skupaj\$468.07

NAZNANILO IN PRIPOROČILO.

Sodrug Josip Skupek iz Clevel- landa, O., potuje z zlatino so- drugu Frank Černeta, in ob enem tudi nabira naročnino za Proleta- ra. Sodrugom in simpatizirjam ga priporočamo v vseh okirih. Poma- gajte mu pri nabiranju naročnine za Proletarca, kakor tudi pri kup- ciji. Sodrugi Černe je Proletarcu že mnogo pomagal in nič več ni kot prav, da ako kdo kaj potrebu- je, da kupi od svojih simpatizir- kov.

Upravništvo.

Slaba navada tugovanja.

Tugovanje je škodljivo zdravju ki preprečuje normalno gibanje mišic želodca in droba. Tudi o- mamlja prebavo. To se odstrani velikokrat na zelo priprosto način. Trinerjevo Grenko Vino okrepi drob, pospeši prebavi in jo spravi zopet v normalno stališče ter odstrani tem potom skrb in slabo voljo. Ako si izčistite telo z od- stranjenjem strupenih tvarin, ki se naberejo v zabasanem drobu, iz- gine Vam utrujenost in mlačnost. Obenem je Trinerjevo Grenko Vi- no ukusno zdravilo. Cena \$1.10 po lekarnah. Trinerjev Liniment za revmatizem, nevralgijo, putiko i. t. d. in Trinerjeva Sedativa zoper kašelj, prehlajenje, nadihu i. t. d. je bistveno jako uspešen lek. Pre- skrbite se z zalogo teh lekov ter se pripravite v obran boleznij. Cena po lekarnah Trinerjev Lini- ment 35 in 65c. Trinerjeva Seda- tiva zoper kašelj 25 in 35c. po po- štii 10c več. Jos. Triner Company, Manufacturing Chem. 1333-1343 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. Adv.

ZAPRTNICA

zahteva hitro pomoč, ker če se znamerjati druge bolezni sledijo. Ako iščete dobro in gotovo zdravilo za tak slučaj, potem vzemite Severa's Liver Pills (Severove jetrne kroglice). Te so izkazale zelo koristne v mno- gih slučajih, zaprtice, slabe prebave in pri jetrnih boleznih in so glavno znamenje. Vživajte se od ene do tri zvečer in posledica zadovolji vsakoga. Kupite si en zavitek za 25 centov v vsaki le- karni. Poskusite jih!

GLAVOBOL

je zelo nepopoljno znamenje, da pri- hajajo za njim različne druge bo- lezni. Vzrok bi se moral poskušati v takoj odpraviti. Vsekakor pa, da se vstavi glavobol in odpravi boleči- ne, vi bi morali biti vedno pripravljeni in imeti pri rokah zavitek Severa's Wafers for Headache and Neuralgia (Se- verovi praški zoper glavobol), ker stem imate dobro pomoč pri rokah. En teh praškov navadno za- do- staja, da odžene bolečino. Cena je 25c za 12 praškov v zavitku. V vseh lekarnah.

VABILO

na veselico

ki jo priredi

JUGOSLOV. SOC. KLUB ŠTEV. 45.

V NEDELJO 10. MARCA 1918 V PUŽINOV DVORANI NORTH CHICAGO, ILLINOIS.

Spored:

- 1) Pozdravni govorsod. John Mahnič
- 2) Začetek in konec sveta; predavasod. Ethin Kristan
- 3) "Kri"; deklamirasod. John Brus

MESALINA.

Salidra v enem dejanju.

OSEBE:

Edvard Bojan, profesorg. Alojz Grebene
Frida, njegova ženagospa Ana Mahnič
Rozina, hišinagospa Mary Miheve
Suplent Bledičnikg. John Jantar
Rožič, trgovecg. John Brus
Avrelija, njegova ženagospa F. Grohar

Saljiva pošta in prosta zabava s plesom.

Pričetek ob 2 popoldan.

Na obilno udeležbo vabi

Vstopnina 25c.
ODBOR.

VABILO

na slavnost in koncert

kateri priredi

okrajna organizacija "Slov. Rep. Združenja"

ZAPADNE PENNSYLVANIE V PRESTO, PA.,

dne 17. marca t. l. v dvorani Izobraževalnega doma.

Začetek ob 2 uri. Vstopnina prosta.

Priredba je namenjena, da se seznanijo vsi Slovani v okolici o ciljih S. R. Z.

PROGRAM:

- 1.) Slovenska godba iz Burdine, Pa., igra ameriško himno.
- 2.) Tajnik lokalne organizacije John Tréci pozdravi zborovalec v imenu S. R. Z.
- 3.) Pevski zbor "Hilija" iz Canonsburga, Pa., poje "Jadransko morje".
- 4.) Govor sodruga Ethin Kristana iz Chicago, Ill.
- 5.) Slovenska godba iz Burdine, Pa., igra marseljezo.
- 6.) Govori (angleško) Mr. Wilhelm Adams iz Pittsburgha, Pa.
- 7.) Pevski zbor iz Canonsburg, Pa., zapoje "Delavsko himno".

Med odmorji igra godba izvrstne komade. Poleg tega bo pelo pevsko društvo iz Canonsburga še razne druge pesmi in s tem kratkocasilno goste.

Vse je prirejeno v korist Slovenskega Republičanskega Združenja.

Vstopnina je prosta, pridite vsi na koncert!

ODBOR.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zaprtnice, medaljonske, itd. Popravljamo ure po niski ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago. Najnižje cene.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: "Pazite na vaš beli denar za črne dne- ve." To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za stara in v nemogla leta.

Vsak človek mora paziti in hraniti, če to je edina pot, ki vas vodi v neodvisnost. Prvi dolar, ki ga date nastran, se lahko eni kot itemeljni kamon poslojpa za katerim vamški stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: "Zrno do zrna pogleda: kamen na kamen palača". Najtežje je početek ali brez početka ni nikdar ničesar. Zatorej prične vlagati vaš denar še danes, ampak pazite, da ga nalagate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolarja dobite vašo bančno knjižico.

Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obresti od njega.

Pošiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko.

Prodajamo prve posojilno mortgage (markeče) in dajemo v na- jem varne hranilne predale.

Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Kapital, vloge in prebitke znaša nad \$6,000,000.

ČISTOST

je eno najglavnejših stvari, ki jam- čijo vašemu zdravju. Notranjost ust bi se morala še posebno paziti, da je vedno vse čisto. Za to mi priporočamo Severa's Antiseptol (Severov antiseptol) kot eno najboljših sredstev za pranje ust in za grgljanje. Poskusite tudi lahko za pranje nošice ali ušesa, za izpiranje rani in obrez in razne enake slušaje. Ena ste- klenica te pripra- ve zama zadostuje za precej dolgo časa, ker to se mo- ra uporabljati raz- topljeno v vodi. Cena je 35c za eno steklenico in se prodaja v vseh lekarnah.

MILO

za zdrav- stveno in toaletne potrebe mora biti zdrav- stveno narejeno in za to vama mi pri- poročamo, da ra- bitate dobro znano milo, ki se imenu- je Severa's Medi- cated Skin Soap (Severovo zdravil- no milo za kožo). To je izvrstno zdravstveno milo za otroke in odrasle pri umivanju. Moški hvalijo to milo pri brivanju in ženske rabijo to za olepšavo kože. Vsi zdravniki vsestave priporočajo za razne kožne izbruhe. Ena steklenica po- skušajte jo, da boste prepričani. Imajte jo vedno pri rokah. Cena je 25c.

KASELJ

v teh časih je nekaj zelo neprijetnega, kot tudi vsak drugi čas leta. Torej je potrebno, pri vsa- ki družini, da imajo steklenico tega zdravila proti kašlju pri rokah doma vsak čas. In za take slučaje

Severa's Balzam for Lungs

Severov Balzam za pluća.

se ne more preveč priporočati. Je prijazno in zelo dobro zdravilo proti kašlju za otroke in odrasle ljudi. Dobro ga je živzati za hripavost, prehlajeni in bolni vrst in za odpomoč kašlja in influenco, oslovskega kašlja in za bronkrite. Cena je 25 in 50 centov v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

Poziv ameriški socialistični stranki.

(Konec s 1. strani.)

mo pa, da se to zgodi, in ker so Čehi začeli z akcijo, se tudi spodobi, da se iniciativa prepusti njim. Če pride na dan, tedaj je pa naloga slovenskih klubov, da jo podpro in potem glasujejo zanjo.

Drugo: Kjerkoli pridejo slovenski sodrugi v dotiko z ameriški in drugonarodnimi, naj jim skušajo temeljito pojasniti položaj in naj obrnejo njih pozornost na dejstva, ki so jih doslej morda prezrli, posebno pa na nauke, ki jih črpamo iz ruske tragedije.

Brez strasti, brez jeze in želje po maščevanju se obračamo tudi do hrvaških sodrugov.

Preudarite položaj v tej veleradni uri, ko je na koeke bodočnost demokracije za dolgo dolgo dobo. Tisto taktiko, na katero ste postavljali svoje upe, so Rusi preizkusili do zadnje konsekvence. In njen tragični neuspeh lahko vidite v strašnem razočaranju boljševikov, v onemoglosti najhbrnejših in najbolj požrtvovalnih.

V žalostni uri posvetovanja o kapitulaciji pred kajzerjem je Lenin dejal sovjetu: Proletariat vsega sveta nam pride na pomoč.

Vprašajte se, kako je mogoče izpolniti rusko upanje?

Z njegovo lastno dosedanje taktiko ne gre; dokazi so zgovorni in tragični. Nagajka Hohenzollernov šviga nad pomandranjo rusko revolucijo. Le poraz Hohenzollernov zlomi ta strašni bič. Socialisti v vseh zaveznikih deželah, gotovo ne slabši in manj čisti socialisti od Vas, zahtevajo

da pride spoznanje prepozno! Groza, ki je zatrla rusko svobodo, preti vsemu svetu; če zmaga kajzerizem, je uničeno delo, ki smo ga skupno opravljali celo dolgo življenje. Ako hočemo rešiti temelje socialističnega razvoja, mora pasti njegov mrtvaški sovražnik, reprezentiran v hohenzollernsko-habsburškem imperializmu in militarizmu.

V Wilsonovih mirovnih pogojih so vse garancije uspešnega socialističnega razvoja: angleški, francoski, belgijski, nevtralni socialisti spoznavajo in priznavajo, to; kako bi mogli ostati slepi mi, ki stojimo najbliže?

Rusi so sanjali — prebujenje je bilo grozno. Naj se otrese sanj, kdor se še ni. Čas je za budnost in delo!

ta poraz in hočejo sodelovati, da se uresniči. Socialisti iz Hrvaške, Bosne, iz slovenskih dežel delajo z vsemi močmi za poraz habsburške avtokracije. Srbski socialisti, reorganizirani na francoskem, naznanjajo svoje vojne cilje in postavljajo poraz Avstrije in Nemčije na prvo mesto.

Izkušeni sodrugi, o katerih čistem prepričanju ni mogoče dvomiti, sodrugi, ki so vse življenje posvetili socialističnemu idealu, trpeli zanj progone in mučeništvo in doprinosili najtežje žrtve, govore tako. Odprite srce in poslušajte njih glas. Preglejte še enkrat mirno, brez strasti in s širokim pogledom vsi položaj in spoznati boste morali: Vojna zoper kajzerizem je postala sveta vojna; poraz avtokracije v Berlinu in na Dunaju je neizogiben pogoj, da si more oddahnuti demokracija in da more socializem dobiti podlago za svojo zgradbo.

Poglejte in spoznajte! Čas hiti — ne dajte,

UTRINKI.

Nemška vlada, vlada njegovega po božji volji veličanstva kajzerja, je hotela francoskega socialista sodruga Merrheima podkupiti, da bi vplival na francoske delavce v zmislu nemškega miru. Posrečilo se ji ni, kajti sodrug Merrheim ni Bolo paša. Dobro pa je, da je storila ta poizkus, kajti tako je prišlo vsaj na dan, kakšnih kavalirskih sredstev se poslužuje ta "najkulturnejša" vlada na svetu. Po tem razkritju bodo morda tudi razni neverujoči Tomaži razumeli, da je bil nemški denar po vsem svetu v prometu, da povesti o podkupovanju in poskušanem podkupovanju v Ameriki, o plačani nemški propagandi v Rusiji itd. niso zgolj pravljice.

Da nas ne bo kdo napáčno razumel, naj pomenimo, da ne verjamemo prav nič trditvam, ki so hotele iz Lenina in Trockega napraviti kupljeno nemško orodje. Takega obrekovanja tudi najpoštenejši ni varen. Ampak da je na Ruskem bolj "zmagal" nemški denar, kakor nemško junaštvo, je precej gotova reč.

Kajzerska Nemčija je hotela ves svet korumpirati. Da se je drznila kaj takega poskusiti s francoskim socialističnim voditeljem, je značilno za njeno drznost. Pri vsem tem smo doživeli eno zadošččenje: Ko je poslanec Haase v rajstagu povedal to epizodo z dodatkom, da se je vlada Herr von Hohenzollerna blamirala pri Merrheimu, so člani socialistične manjšine klicali: Slava mu! — Bilo je treba nekoliko pomena, da se kliče "slava" Francozu, zlasti ko pomeni ta slava sramoto za Viljema in njegovo tolpo. Da je ostalo toliko poguma vsaj še v enem kotu rajstaga, daje upanje, da zasije tudi na Nemškem še dan.

V svojem govoru v nemškem rajstagu je vodja socialistične manjšine dr. Haase izjavil, da vlada v Nemčiji vojaška diktatura. Res da vidimo to tudi od zunaj lahko, vendar ima fakt večjo ceno, če ga pove Nemeš sam. O vojaški diktaturi v Nemčiji torej ne more biti dvoma. Ta diktatura se kaže tako močno, da lahko zatre vsak demokratičen glas, vsako demokratično kretnjo.

Kdo se upa vpričo tega dejstva še pridigati puhlo frazo, da ni razlike med državo in državo, med vlado in vlado? Če je pa vojaška diktatura v Nemčiji fakt, in če ogrožava ta fakt vsó Evropo in ves svet, kar je zadostno dokazano z usodo Rusije, tedaj nima beseda, da je to "notranja zadeva Nemčije," nobenega pomena več. Ako se v sedanjih hihi organizira roparska tolpa, tedaj je neumno praviti, da je njena "notranja zadeva," kako si uredi svoje razmere. Namen, da me jutri ali pojutrnjem napade, oropa in zadavi, je pač nekoliko tudi moja zadeva, in kdor mi pravi, naj se ne vtikam v njene "notranje razmere," je norec. Nemčija je na Ruskem dokazala, da je s svojim kajzerizmom in militarizmom nevarna nam vsem. Zatorej je zadeva nas vseh, da se vrže kajzerizem ob tla in sicer tako odločno, da ne vstane nikdar več. Ako mu ne morejo Nemeš sami dati tiste krepke bree, ki jo zaslužijo, ni to nikakršen razlog, da bi moral ves svet prenašati njegovo grožnjo.

Iz Rima prihaja sledeče zanimivo poročilo: "Delegatje "socialistične irendente," predstavljajoče več tisoč delavcev, ki so pred vojno in tekom vojne pobegnili iz Avstrije v Italijo, so odšli v London na mednarodno socialistično konferenco. Predložili bodo spomenico, ki izjavlja solidarnost ne samo Italijanov, temveč tudi Jugoslovancev, Čehov, Poljakov in Rumuncev, ki trpe pod jarmom avstro-ogrske avtokracije. Delegatje bodo zahtevali, da se konferenca izreče za razdelitev Avstro-Ogrske in popolno neodvisnost prizadetih narodnosti."

Tako se socialisti zatiranih narodov povsod potegujejo za osvoboditev in le slepe more še tajiti, da se to veliko vprašanje ne tiče socializma. Seveda ni nihče dejal, da je s tem že rešeno socialno vprašanje, ampak kakor je za vrt treba pripraviti tla, tako je za razvoj in končno uresničenje socializma treba ustvariti pogoje. In to spada med najvažnejše naloge socialistov.

San Jose, 25. februarja. — Costa Rica je imela zopet majhno revolucijo, kar ni v malih srčnjameriških in južnoameriških republikah pravzaprav nič posebnega. Včasih imenujejo v teh krajih "revolucijo," kar je drugod komaj izgrede ali roparski napad. Tako je bilo tudi z zadnjo vstajo. Neka tolpa, ki jo je vodil Rogelio Fernandez Guell, je v petek napadla osebni vlak, vozeč iz Punta Arenas, in je vjela nekoliko potnikov. Guell je bil urednik lista El Imparcial, ki ga je vlada zatrla zaradi njegove pronemške pisave. Zdaj poročajo, da je revolucija popolnoma potlačena in red obnovljen.

Iz Petrograda poročajo dne 27. februarja: Centralni odbor delavsko-vojaškega sveta je večer izdal sledeči oklice:

"Vzlie temu, da smo formalno sprejeli pogoje, katere sta nam vsilili nemška in avstrijska vlada, so nam imperialistični morilec odrekli vsako premirje in nadaljujejo svoje gorostasno prodiranje v Rusijo. Odpor proti temu sovražniku je zdaj poglavitna naloga revolucije.

Največja moč Rusije obstoji v njenih širokih teritorijih in vlada se lahko umakne, ako bo treba. Če pride Petrograd v nevarnost, se bo vlada preselila v Moskvo ali katero drugo mesto.

Prokleti hlapeci Viljema, nemškega Kaledina, z belo gardo vred prodirajo dalje, streljajo delegatje sovjeta, oživljajo oblast veleposestnikov, bankirjev in kapitalistov in pripravljajo tla za povratek monarhije.

Revolucija je v nevarnosti. Smrtni udarec je naperjen proti Petrogradu. Delavci, vojaki in kmetje! Ako hočete ohraniti svojo vlado, se morate boriti proti tem tolpom, ki vas hočejo raztrgati. Odločilna ura prihaja. Delavci in vsi tlačeni možje in žene, napolnite vrste rdečih bataljonov! Pograbitve orožje vsi in vojna mora trajati do vašega zadnjega diha!"

Petrograd, 25. febr. — Boljševiški časnikarski biro javlja, da so švedske čete okupirale Alandske otoke po vročem boju z ruskim vojaštvom.

(V nedeljo so poročali iz Stockholma, da je švedska vlada sklenila začasno okupirati Alandske otoke blizu Finske, ki so najbližji njenemu obrežju. Poslala je par boj. ladij z vojaško ekspedicijo, ki se je izkre. na otokih, na katerih so se doslej vršili boji med finsko rdečo in belo gardo. Prvi so pomagali ruski boljševiki. Švedska opravičuje okupacijo teh otokov s tem, da so vsled civilne vojne tamokšnji Švedi in njihovi interesi v nevarnosti, toda vse znamenja kažejo, da se je oborožena intervencija izvršila z dovoljenjem, ako ne s prigovarjanjem Nemčije.)

Kajzer Viljem bi rad ustanovil svetovno vlado. V njegovi ubogi glavi ni nikdar dozorelo spoznanje, da ni začel dvajsetega stoletja ne Aleksandrova, ne Teodorihova doba. Svet je danes nekoliko večji, nego je bil v Cezarjevih časih, ko so mislili, da ni onkraj Britanije več zemlje. Na tem svetu žive danes narodi, ki nimajo le več samozavesti, ampak tudi več notranje sile, kakor Traki, Židje ali Sirijci v dobi rimskega cesarstva. In povrh tega ni kajzer Viljem niti senca onih mož, ki jih imenuje svoje zgled.

Na Španskem so bile v nedeljo, 24. februarja, splošne volitve. Kakor poročajo, so liberalci v splošnem ohranili svoje postojanke. V Valenciji in Meridi so bili neredi. In Almeriji, Cadixu in Lentri pa resnejši izgredi. Po vsej deželi so bili Nemčiji prijazni kandidati poraženi. V Madridu so dobili komaj okrog 1000 glasov.

"Od otroških let je name vplivalo pet mož: Aleksander Veliki, Julij Cezar, Teodorich II., Friderik Veliki in Napoleon. Vsak je sanjal o svetovni vladi. Nobeden je ni dosegel. Jaz sem sanjal o svetovni vladi Nemčije in moja železna pest bo imela uspeh." — Besede kajzerja Viljema II.

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor nosi svoje prepričanje le sam v sebi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji stvari. Prepričevati mora tiste, ki še niso prepričani.

Pravi socialist hoče poznati težave, zapreke, uspehe in napredek delavskega boja.

Na tej poti ga spremlja Proletarec.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

SPOMLADANSKI IZPAHKI

so običajno v zvezi z bolečinami, pekočimi in srbečimi občutki na koži, ki uplivajo zelo neprijetno na bolnika. Včasih se teh izpahkov kar prenašati ne more. Kar pri tem žalito, je, da bi vam kmalu odleglo. Vzemite v takih slučajih kako uspešno mazilo. Mi vemo že izkušnje, da je

Severa's Skin Ointment

(Severovo Mazilo za kožne bolezni) izvrstno zdravilo pri takih izpahkih na koži, ker vam bladi kožo in manjša srbenje. Izvrstno mazilo zoper lišaje, kraske, garje, spahke, luske in razne druge bolezni na koži. Cena 50c. Na prodaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Central Hotel
Conemaugh, Pa.
Fred. Mosebarger,
LASTNIK.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačati je le zdravilo. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popold.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga živijo bolniki naj pišejo slovensko.

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE ZVANE "CLEARING HOUSE"

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorstvom "Clearing House". Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzoru od uradnikov tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvedenci natančno preidejo stanje vsake banke. Vse gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varščine, vključno in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedenci kakle slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odvzamejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasen dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

Načrt za nadzorovanje bank potom Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Houseom. Ako je šlo na ali drugi, banki slabo valed panike ali vojske, so ji takoj prislošile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako vapošen, da so povsod, kjer koli se nahajajo kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Houseom, je pod njegovim nadzorstvom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet polnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorstvom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kedar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bonдов.

J. J. Stepien
predsednik.
AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE
Blue Island Ave., vogal Loomis in 18. ceste.

PAIN-EXPELLER

je postal domača beseda v vsaki slovenski družini radi neprekosljivega čina pri tolikih bolečinah in nadlogah.

Sedajne razmere so nas primorale, povišati ceno na 35 in 65 centov za steklenico, ako hočemo, da ostane iste kakovosti in da enako učinkuje.

S tem imate jamstvo, da staro, dobro sredstvo z isto močjo tudi dobite. Nikar se dajte premotiti z nižjo ceno ničvrednih ponaredb.

Stari, pravi Pain-Expeller dobete le v zavrtiku kot je tu naslikan. Pri kupovanju pazite na sidro znamko, na besedo Loxol in na naše ime.

Pravi Pain-Expeller je dobili v vseh uglednih lekarnah in naravnost od nas. Steklenica za 65c. je koristnejša kot pa za 35c. ker obsega več kot dvakrat toliko.

F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street, New York

CARL STROVER

Attorney at Law.
Zastopa na vseh sodiščih.
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1009.
133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS.
Telefon: Main 3989.

Ali veste za letovišče Martin Potokarja? Seveda. To je "VIL-LAGE INN" s prostornim vrtom za izlete.

Vodnjak z studensko vodo na Martinovi farmi je poznan po vsej okolici.

Ogden Ave., blizu cestne železniške postaje, Lyons, Ill. Telefonska številka 224 M.

LOUIS RABSEL
SHAJALIŠČE SLOVENCEV.
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199.

MODERNA KNJIGOVEZNICA.

Okusno, hitro in trpežno dela za privatnike in društva. Sprejemamo naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena postrežba.

BRATJE HOLAN,
1638 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
(Adv.)

SLOVENCI

pristopajte k

SLOVENSKE NARODNE PODPORN JEDNOTE

Naročite si devnik "Prosveta". List stane za celo leto \$3.00, pol leta pa \$1.50.

Vstanjavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2144-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastojni.

Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ
324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Zaupno zdravilo dela čudeže

Skoro že 30 let se Trinerjeva zdravila uspešno rabijo z največjim zaupanjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovalatelja zasluži popolno zaupanje in čislanje od strani številnih odjemalcev. Malo povišanje cen je sedanja potreba, da se ohrani zanesljiva vsebina izdelkov. Branilo smo se dolgo zoper draginjo na vseh številnih potrebščinah naših, a novi vojni davek nam je spodbil še zadnji stebel in morali smo cene nekoliko povišati. Vank prijatelj Trinerjevih lekov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačati za potrebščine, in tudi lekarja stane stvar več, ni bilo mogoče draginji v okom priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje.

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO

torej ima tako zaupanje in vspeh med svetom, ker učini, da bol zgubi svoje stališče. Izmed vseh bolezni jih je devetdeset odstotkov povzročenih in splošnih v žlodec. Trinerjevo Zdravilno Grenko VINO očisti želodec in odstrani iz notranjine drobovja vse nabrane nepotrebne in strupene snovi, ki so nekakšen breg zlotvornih tvaria zavirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki so prosti vsakovrstne nepotrebne mešanice in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasno žareče rudo vino. V zadevi zabasanoosti, neprebavnosti, glavobola, polglavobola, nervoznosti, navadne slabobe, kakor tudi v žledodnih neprilikah, ki rade nadlegujejo ženske ob premembni žitja ali rudarje in druge delavce, ko delajo in vdihavajo plin, če rabite ta lek, boste našli v njem neprecenljivo vrednost. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEVO LINIMENT

prodrere vselej v koren bolečine, zato pa je zlasti v slučaju protina, ali revmatizma, nevralgije, lumbago, otrpelosti gležnjev in drugih, najhitrejša in gotova pomoč. Jako je dobro tudi v zadevah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živcev in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEVO ANTIPUTRIN

je izvrstno in prav prijetno zdravilo za navadno rabo znotraj. Posebno za izpiranje grla in ust; istotako za čiščenje ran, izpuščajev in drugih kožnih otvorov. Dobite se v vseh lekarnah. Najnovejša nagrada so dobila Trinerjeva zdravila na mednarodnih razstavah: Gold Medal—San Francisco 1915, Grand Prix—Panama 1916.

JOSEPH TRINER
MANUFACTURING CHEMIST

1333-1343 South Ashland Ave. Chicago, Ill.